

relevant

geloof / kerk / mens / maatschappij
bisdom Antwerpen / januari-februari 2014

De tekenen des tijds

© Caritas International

TEKENEN DES TIJDS

VERNIEUWDE
PASTORALE RAAD

OP NAAR EEN
PASTORALE EENHEID

BEMIDDELING BIJ CONFLICTEN

Relevant - Nummer 01
TWEEMAANDELIJKS
Januari-februari 2014
Afgiftekantoor Antwerpen X - P 914402
www.relevant-bisdomantwerpen.be

Begin november ondervonden de Filipijnen aan den lijve de gevolgen van de opwarming van onze aarde. Een tyfoon zaaide er een spoor van dood en vernieling. Caritas International maakte reeds fondsen vrij voor noodhulp en zal ook meewerken aan de heropbouw. In de lijn met de oproep van de Belgische bisschoppenconferentie organiseerden vele parochies uit ons bisdom een omhaling om de slachtoffers en de wederopbouw van de getroffen gebieden te steunen. Het bisdom zelf maakte 10.000 euro over uit de vzw Noodfonds op rekening BE88 0000 0000 4141 van Caritas International. De bisschop roept alle gelovigen op om de slachtoffers te steunen. Giften zijn welkom op BE80 4097 5751 5177, BIC: KREDBEBB van het diocesane Noodfonds van het Bisdom Antwerpen.

INHOUD

Woord van de bisschop	3
Tekenen des tijds	4
Vernieuwde Diocesane Pastorale Raad	10
Commissie Bemiddeling	12
Op naar een pastorale eenheid	14
Initiatiesacramenten	16
Groep in de kijker: AACC	18
Estafette: Ingrid Wuyts	19
De kiosk	20
Vorming	22
Doorkijk	23
Jongerenkatern	24
Was jij erbij?	26
Het voorval	28

COLOFON

Relevant, het diocesane magazine van het bisdom Antwerpen, verschijnt tweemaandelijks.

Verantwoordelijk uitgever is Olivier Lins, Schoenmarkt 2, 2000 Antwerpen.

Hoofredactie: Ilse Van Halst
Redactieraad: Johan Govaerts, Saskia van den Kieboom, Jan Kint, Olivier Lins, Rita Peeters, Kristin De Raeymaecker, Lea Verstricht, Hilde Welfens

Redactie en abonnementen: Relevant, Groenenborgerlaan 149, 2020 Antwerpen, 03 287 35 83, relevant@bisdomantwerpen.be, www.relevant-bisdomantwerpen.be.

Een jaarabonnement kost 20 euro. Jongeren betalen 10 euro. Abonnees in het buitenland betalen 40 euro. Abonneren kan op IBAN: BE45 7350 3165 1589, BIC: KREDBEBB van vzw Bisdom Antwerpen – Relevant met duidelijke vermelding van naam en adres voor wie het abonnement bestemd is.

© Frank Bahmüller

SPOORZOEKERS

Als christen geloven we dat God spreekt door de ontwikkelingen, vereisten of verlangens die onze wereld beroeren, stelt het laatste hoofdstuk van de visietekst van en voor ons bisdom (blz. 66). Maar welke zijn deze tekenen van deze tijd? Hoe komen we ze op het spoor in onze complexe samenleving

met haar vele tegenstrijdige ontwikkelingen? En hoe moeten we ze interpreteren? Socioloog Walter Weyns en theoloog Johan Verstraeten zijn spoorzoekers van dienst.

Verder heeft dit nummer aandacht voor werkpaden uit de visietekst die stilaan vorm krijgen, zoals de groei naar pastorale eenheden, en nieuwe organen die opgestart worden zoals de vernieuwde Diocesane Pastorale Raad en de commissie Bemiddeling in pastorale relaties. *Relevant* gaat ook op ontdekkingsstocht in de nieuwe brochure over de initiatiesacramenten.

Dit is het eerste nummer van de tweede jaargang van *Relevant*. Mag ik je herinneren aan de hernieuwing van je abonnement, indien je dit nog niet deed en je *Relevant* wil blijven ontvangen.

Bij dit nummer vind je een mooie affiche om ons bisdomblad breder bekend te maken. Je kunt deze uithangen aan je raam, in de kerk, in de parochiezaal, in de lokalen van de jeugdbeweging of op een andere plaats waar gelovigen, medewerkers van ons bisdom, anderen die geïnteresseerd zijn in het reilen en zeilen van onze brede kerkgemeenschap of mensen op zoek naar spiritueel voedsel, samenkomen of passeren. Wil je nog meer affiches? Neem gerust contact op met onze redactie.

Ilse Van Halst

© Bart Dierickx

© Jos Van Loon

TEGEN HET LICHT VAN HET EVANGELIE

Het Tweede Vaticaanse Concilie had het over de 'tekenen van deze tijd', tekenen die de Kerk moet onderkennen en onderzoeken (zie *Gaudium et Spes*, 4 en 11). Nu zijn we vijftig jaar later. Welke zijn vandaag tekenen van deze tijd?

Het besef dat de natuurlijke bronnen van deze aarde beperkt zijn en dat we beter zorg moeten dragen voor ons leefmilieu. Het streven naar gelijkwaardige kansen voor man en vrouw. De roekeloze investering in rommelkredieten, gevolgd door de instorting van de aandelenmarkt. Het feit dat ons land ruim vijfhonderd dagen nodig had om een regering te vormen. De vaststelling dat Vlaanderen heel hoog staat op de lijst van sterfte door zelfdoding bij jongeren. De groeiende scepsis over de uitbouw van een solidaire wereldgemeenschap, Europa inbegrepen. De uitbreiding van de euthanasiewet naar minderjarigen. De wereldwijde hulpacties na de tyfoon in de Filipijnen. De vlucht van grote moderetailers naar Azië of Noord-Afrika waar ze hun kleding goedkoop

“De tekenen van de tijd nodigen ons uit om met beide voeten op de grond te blijven, om kritisch na te denken over de wereld waarin we leven, om het evangelie als maatstaf te gebruiken en om duidelijke keuzes te maken.”

kunnen laten vervaardigen. De supersnelle communicatie dankzij onder meer sms, e-mail, Twitter en Facebook. Dat alles kun je beschouwen als tekenen van deze tijd.

Wat merk je echter bij zulk een lijstje? Minstens drie dingen.

Een: hoe vlug je in een stevige discussie belandt. Je kunt de tekenen van de tijd niet zomaar opdelen in 'goede' en 'slechte' tekenen. Wat de ene persoon erg vindt, zal de andere waarderen. Wat iemand boeiend en hoopvol acht, zal een ander dan weer betreuren.

Twee: hoe onderling verschillend christenen denken over deze tekenen van de tijd. Er is niet zomaar één christelijke visie op wat vandaag in de wereld aan de gang is.

Drie: tegenover de tekenen van de tijd kun je niet onverschillig blijven. Ze vragen om meedoen of afstand nemen. Ze vragen om een onderscheiding der geesten. Wat ligt in het verlengde van de wereld waarnaar we verlangen en waarvoor we ons inzetten, en wat niet? Wat kan het werk zijn van de Heilige Geest en wat niet?

De tekenen van de tijd geven hun betekenis niet zomaar prijs. Ze vragen om een kritisch onderzoek. We moeten ze tegen het licht van het evangelie houden en daaruit de nodige conclusies durven te trekken. In zijn pas verschenen apostolische exhortatie *De vreugde van het Evangelie* (nr. 51) schrijft paus Franciscus: “Ik spoor alle gemeenschappen aan om ‘de aandacht voortdurend gericht te houden op de tekenen van de tijd’. Dat is een ernstige verantwoordelijkheid. Bepaalde toestanden van deze tijd kunnen, indien ze geen afdoende oplossing vinden, een proces van ontmenselijking op gang brengen, waarop we later nog moeilijk kunnen terugkeren. Het past dat we uitklaren wat een vrucht kan zijn

van het Godsrijk en wat schade toebrengt aan het plan van God. Dat veronderstelt niet alleen dat we de bewegingen van de goede geest en die van de kwade geest kunnen herkennen en interpreteren, maar ook dat we – en daarover gaat het uiteindelijk – voor de bewegingen van de goede geest kiezen en die van de kwade geest tegengaan.”

De tekenen van de tijd nodigen ons uit om met beide voeten op de grond te blijven, om kritisch na te denken over de wereld waarin we leven, om het evangelie als maatstaf te gebruiken en om duidelijke keuzes te maken.

+ Johan Bonny

Eind vorig jaar bezocht mgr. Johan Bonny meerdere federaties. Op 24 oktober nam hij in de Regio Herentals onder meer een kijkje in het bedrijf Umicore in Olen (boven rechts). In de federatie Brasschaat bezocht hij op 28 november de jaarlijkse tentoonstelling van Ziekenzorg (onder) en op 3 december bemoedigde hij in Mortsel de medewerkers van de beschermde werkplaats De Brug, die 'Relevant' om de twee maanden verzendingsklaar maken en naar de post brengen (boven links).

© Rudy De Omet

© Rob Meijer van Putten

*God is geen vage gedachte, zwevend in de lucht, maar is werkzaam in deze wereld,
in de tijd, in de ontwikkelingen die aan de gang zijn.*

HOE ALS CHRISTEN RELEVANT ZIJN VOOR DEZE TIJD?

HOE LEZEN WE ALS KERK DE TEKENEN VAN DEZE TIJD?

HOE INTERPRETEREN WE ZE IN HET LICHT VAN DE BLIJDE BOODSCHAP?

HOE ONTVOUWEN WE ZE EN HOE WAKKEREN WE ZE AAN?

Inmiddels bijna vijftig jaar geleden werden deze woorden op het Tweede Vaticaans Concilie neergeschreven in het document 'Gaudium et Spes', tot op heden een uniek document in de kerkgeschiedenis. Nooit eerder of later werd een pastorale constitutie uitgegeven die de Kerk 'in de wereld van deze tijd' plaatste. De voorbije vijftig jaar is vooral gebleken dat de ambitie van het document zijn tijd ver vooruit was. Nog altijd is het niet evident om de Kerk 'in de wereld van deze tijd' te plaatsen, en ze dus vooral te zien als behorend bij, of deel uitmakend van de tijd waarin we leven. Nochtans is dit essentieel wil de kerkgemeenschap haar getuigenis van Christus in de wereld gestalte geven. Als Kerk dienen we de 'tekenen van de tijd te lezen' en wel 'in het licht van het evangelie', willen we relevant zijn in de samenleving.

Lea Verstricht

Relevant zal dit jaar aandacht schenken aan een aantal tekenen van de tijd. Het zijn signalen of dynamieken waarin een toekomst van menselijkheid zich aandient. Om die te ontwaren, kunnen we de woorden van Paulus: "onderzoek alles en behoud het goede" (1 Tessalonicenzen 5, 21) indachtig zijn. In elke tijd zijn dingen aan de gang die het leven vooruitduwen in de richting van meer menselijkheid, in het nabij brengen van het Rijk Gods. Soms zichtbaar, soms onzichtbaar, soms in de openbaarheid, soms op verborgen plaatsen. Maar geloven in Jezus betekent vooral geloven dat met zijn menswording het Rijk Gods op aarde een aanvang heeft genomen.

De kerkgemeenschap heeft de opdracht die tekenen te zien, te expliciteren en te stimuleren. Daarvoor is het noodzakelijk dat ze voorbijgaat aan zichzelf en zich op de wereld concentreert waarvan zij integraal deel uitmaakt. Dat begrepen de auteurs van *Gaudium et Spes* reeds, maar dat moet elke tijd opnieuw waargemaakt worden. En die tekenen moeten steeds opnieuw geïnterpreteerd worden in het licht van het evangelie. Die blijde boodschap is de richtlijn die aangeeft wat 'het goede' is en waar wij ons dus ook dienen te positioneren als wij deze wereld aankijken. De positie van de 'minsten van mijn broeders en zusters' is een mogelijkheid, of die van vreemde-ling, van zondaar, van blinde en lamme.

Laten we dit even concretiseren. Waar zien wij dat God mensen bevrijdt? Waar merken wij dat Jezus mensen optilt en inschakelt? Waar en hoe zien wij mensen in onze tijd meegaan in die dynamiek van hoop en liefde?

Een eerste teken van de tijd lezen we in het verlangen naar duurzame relaties, geborgenheid en vertrouwen. Het ieder-voor-zich heeft zijn tijd gehad en botst op grenzen. We mogen terug laten zien dat we niet alleen voor onszelf

bestaan, maar dat er gewerkt moet worden aan relationaliteit die ons draagt en vooruitbrengt.

Een tweede dynamiek is de bewustwording van de kwetsbaarheid van onze planeet en de gevolgen daarvan voor wie op aarde woont. Het wordt steeds duidelijker dat onze manier van leven de aarde heeft uitgeput. De armen zijn de eerste dupe van de roekeloze omgang met energiebronnen of natuurlijke rijkdommen die onze westerse levensstijl kenmerkt.

Een derde is de aandacht voor het welzijn van mensen: gezondheid, nieuwe eetgewoonten, sport en beweging, heilzame krachten in de natuur zijn 'in'. Kijk maar naar de top tien van de boekenverkoop. Hier speelt naast de commerciële kant van de zaak ook de zelfzorg en het besef van een op termijn onhoudbaar leefpatroon, en het verlangen daar iets aan te doen.

Een vierde signaal zagen we op de startavonden van Welzijnszorg, waar opnieuw velen de strijd aangingen met de groeiende economische kloof tussen rijk en arm in ons land. De inzet van velen maakt het geloof zichtbaar dat een betere en rechtvaardige wereld tot de mogelijkheden behoort. En dat was ook wat Jezus aankondigde in zijn eerste openbare optreden:

Om aan armen de goede boodschap te brengen heeft Hij mij gezonden, om aan gevangenen hun vrijlating aan te kondigen en aan blinden het licht in hun ogen, om verdrukten in vrijheid te laten gaan, en een jaar af te kondigen dat de Heer welgevallig is. (Lucas 4, 18b -19)

Laten wij opmerkzaam zijn, de tekenen van de tijd lezen in het licht van het evangelie, en ons daaraan toewijden.

© Ilse Van Halst

© Ilse Van Halst

The battle of the sexes

‘ONZE TIJD’ IS ONZE TIJD NIET

Vooraleer ik in enkele woorden onze tijd typeer, wil ik een waarschuwbord omhoog houden: “Lezer, wees op je hoede. Je betreedt onbetrouwbaar terrein. Wie de tijd typeert – in het bijzonder ‘onze tijd’ – is aanmatigend en dom. Aanmatigend, omdat tijd zich niet laat vastpakken. Wie denkt haar te grijpen, klauwt in het ijle. En dom, omdat tijd alomvattend is. In één moment zitten alle momenten. ‘Onze tijd’ is dus onze tijd niet.” Bordje naar beneden.

Walter Weyns

Ik aarzel om het tijdperk dat we binnentreden een naam te geven. Gaan we naar een tijdperk van de vrouw? Een tijdperk van de dingen? Of een tijdperk van wiki wiki? Misschien gaat het wel drie keer om hetzelfde?

Naar een tijdperk van de vrouw?

Na drie golven van feminisme is de emancipatie van de vrouw een verworvenheid. Jonge vrouwen maken er zich niet druk meer om. Zij noemen zich geen feministen meer. Waarom zouden ze? De juridische gelijkheid tussen man en vrouw is een feit, en meer en meer zien we ook een feitelijke gelijkheid. Toegegeven, niet in alle culturen en ook niet overal in het Westen. Maar de tijd waarin de vrouw *le deuxième sexe* was, ligt achter ons.

De Amerikaanse journaliste Hanna Rosin gaat nog een stapje verder. In haar boek *Het einde van de man* schetst ze de opmars van vrouwen. Meisjes doen het beter op school, jonge vrouwen palmen de wetenschappelijke wereld in, de media, de journalistiek, de politiek en het bedrijfsleven. Vrouwen zijn succesvol. Er schijnt een ommekeer in de verhoudingen te zijn ingezet. Tot voor kort gold de sociologische wetmatigheid: hoe meer vrouwen in een beroep, hoe lager het prestige. Dat is niet langer zo, integendeel. De sigarenreger van ‘mannen onder mekaar’ is oubollig en ruikt naar onverantwoordelijkheid. Zo wordt de bankencrisis – een economisch en moreel debacle – in verband gebracht met de afwezigheid van vrouwelijke bankiers.

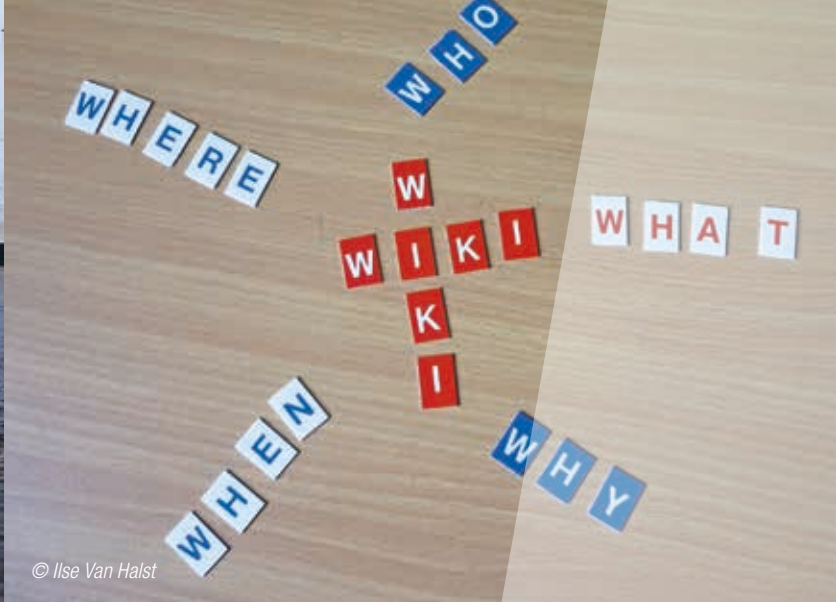
Maar dit alles zijn oppervlakteverschijnselen. Wereldhistorisch staan we op een fenomenaal scharnierpunt. Stilaan beseffen we dat de aarde en alles wat zij voortbrengt niet het bezit is van enkelingen. Zij is ‘onze’ aarde. Wij zijn er met z’n allen verantwoordelijk voor. Millennia was de dominante houding er een van verkavelen en vechten om eigendom en opbrengst. De aarde werd letterlijk verscheurd en verdeeld onder grijpgrage handen. Grond, mineralen, planten, ja, ook dieren werden bezittingen. En zelfs mensen. Het ging niet om wie of wat iets was, maar ‘van wie’ het was. Dat bezitsdenken kleurde ook de verhoudingen tussen mannen en vrouwen. De vrouw was het bezit van de man. Soms werden vrouwen tot lastdier gemaakt of verkocht. Vaker werd de bezitsverhouding afgezwakt tot: ‘de vrouw volgt de man’.

“*We staan op een fenomenaal scharnierpunt. Stilaan beseffen we dat de aarde en alles wat zij voortbrengt niet het bezit is van enkelingen. Zij is ‘onze’ aarde. We zijn er met z’n allen verantwoordelijk voor.*”

Dat vandaag de vrouw de gelijke van de man is, is heuglijk, maar nog verheugender is het dat deze ‘operatie gelijkberechtiging’ ook het diepliggende enge bezitsdenken kan ontbinden. Het zou dan ook verkeerd zijn, zoals Hanna Rosin helaas doet, om de wereld van de

© Ruth Govaerts

© Ilse Van Halst

toekomst voor te stellen als een waarin de vrouwen de lakens uitdelen. Dan zouden de winnaars verliezers worden, en omgekeerd. Het gaat om iets fundamenteeler. Als we willen winnen, moeten we dat samen doen, met z'n allen: vrouwen, mannen, kinderen, dieren, planten, lucht, water en aarde. Dat we nog niet zover zijn, hoef ik niet te zeggen. Misschien is het bezitsdenken bezig aan een laatste wanhoopsoffensief. Want hoe kun je de poging van de bio-industrie om het leven te patenteren anders noemen? Hoe wanhopig kun je zijn, te denken dat je het leven zelf bezit?

Een tijdperk van de dingen?

Op de lagere school leerde ik dat muggen nuttig zijn. Ze vormen immers een deel van de voedselketen. Inmiddels heb ik geleerd dat er ook een grondstoffenketen en een energieketen bestaat. Ketens alom. Als ik een plastic fles in de juiste opening van de glascontainer gooi, hoef ik me geen zorgen te maken. De fles wordt gerecycleerd tot paraplu's en fietsen. Dat lijkt een prima oplossing voor het milieuprobleem. Geen afval meer. Wat wil je nog meer?

Maar misschien zien we het belangrijkste over het hoofd. Als recycleren neerkomt op hergebruiken, dan degraderen we alles, inclusief onszelf, tot nutsfuncties. Toch kan recycleren ook iets anders betekenen: herwaarderen – in een heel andere zin dan opnieuw nuttig worden. Goethe zei: "Ieder ding doet in onszelf een daaraan beantwoordend orgaan ontstaan." Voor wie zich openstelt, wekt een boom, een rookpluim of een verroeste spijker denkbeelden

en gevoelens op die er nooit zouden zijn zonder die ontmoeting met dat 'ding'. Een ding opent een deur van het zijn. Neen, een ding opent een deur van ons bestaan. Niet omdat dat ding nut heeft, maar omdat het in ons gaat wonen. Als we het binnenlaten.

Gevoelige poëtische naturen horen de taal van de dingen en de taal van de schepselen. Van Sint-Franciscus werd gezegd: "Elke bloemstengel had een boodschap voor hem. Elk bladgeruis onthulde zijn aandachtige ziel een voorteken." Vincent Van Gogh wandelde graag langs afvalhopen. Hij werd soms overmand door de tragische schoonheid van een oude schoen die hij vervolgens eer betoonde in zijn kunst.

“Zal er, al recyclerend, nog plaats zijn voor een Franciscus of een Van Gogh? Zullen we de dingen, en dus onszelf, nog zien staan?”

De planetaire ecologische crisis dwingt ons tot recycleren. Als het niet voor onszelf is, dan wel voor de komende generaties. Geen ontsnappen aan. De vraag is: zullen we ons beperken tot louter 'functioneel recycleren'? In dat geval wordt alles en iedereen gemarkeerd als 'wegwerpbaar want vervangbaar'. Of is er nog ruimte voor 'waarderen recycleren'? Is wind enkel energie of betekent zij iets? Is een tafel slechts een nutsobject of vertelt zij iets? En dus, mijmerend over de toekomst van de planeet, luidt de vraag: zal er, al recyclerend, nog plaats zijn voor een Franciscus

of een Van Gogh? Zullen we de dingen, en dus onszelf, nog zien staan?

Een tijdperk van wiki wiki?

In Hawaï betekent *wiki* 'snel, vlug, beweeglijk'. Er bestaat op het eiland een Wiki Wiki of een snelbus.

Twintig jaar geleden werd de term voor het eerst gebruikt voor computerprogramma's die online samenwerken mogelijk maken, ongeacht plaats of tijd. Snelheid en verbinding zijn de twee sleutelwoorden van wiki wiki. Inmiddels zijn we ermee vertrouwd. En ook weer niet. Want al beseffen we goed hoe het internet en andere cybertoe-passingen ons verbinden, we weten nog niet helemaal waar die 'verbinding' op slaat. Alles lijkt wel gemeenschappelijk te worden. Heel mooi. Maar is er dan nog plaats voor mij?

Om het toepasselijk samen te vatten in een tweet: "Verbindt of verslindt wiki wiki ons? #CybermonsterofNieuweMensheid?"

Het tijdperk van de vrouw, de dingen of wiki wiki? Wat zei ik? Drie keer hetzelfde. De mens zoekt zijn plaats tegenover zijn medeschepselen.

© Layla Aerts

© Johan Govaerts

Tijdens haar campagne in de voorbije adventstijd vroeg Welzijnszorg aandacht voor armoede op het platteland. 'Armoede (op den) buiten' luidde het motto. In het politieke luik van de campagne verzamelde Welzijnszorg proteststemmen. Eind januari overhandigt het deze aan de betrokken ministers in de hoop dat zij mee deuren openen naar een leven zonder armoede.

Johan Verstraeten

PROFETISCH KERK-ZIJN IN DE SAMENLEVING VAN VANDAAG

Hoe kunnen we in deze tijd profetisch aanwezig zijn als Kerk. Op een lezing op de studiedag van het bisdom Antwerpen over diaconie en netwerking lichtte Johan Verstraeten een tipje van de sluier op. Als Verstraeten over Kerk spreekt, heeft hij het over het volk van God. Kerk gaat immers over ons allemaal. Hij verwees in dit verband naar "de onfeilbaarheid van het volk" waarover paus Franciscus het had in een interview met het Italiaanse jezuïetenblad 'La Civiltà Cattolica'. In Verstraetens benadering heeft de opdracht uit 'Gaudium et Spes' een prioritaire betekenis, namelijk de tekenen van de tijd onderzoeken in het licht van het evangelie. Analyse van de situatie en inspiratie gaan daarbij hand in hand.²

Lea Verstricht

Het kerkbeeld dat uit deze opstelling spreekt, is er een van openheid op de wereld en de verandering die daarmee samenhangt en van verbondenheid met alle mensen. De periode van angstvalligheid en isolement is voorbij. Profetisch zijn wil vooral zeggen dat we de evangelische radicaliteit in herinnering moeten brengen, en dit kan alleen als dit gebeurt in verbondenheid met wat in de wereld gaande is.

Paus Franciscus wees er al herhaaldelijk op dat de Kerk op de wereld moet gericht zijn, niet op zichzelf, en dat ze daarbij naar de marges van de samenleving moet gaan.³ Daarbij is het ook van belang om onze zekerheid omtrent de boodschap van het evangelie achter te laten. De Belgische bevrijdingstheoloog José Comblin stelt het zo: "Men kan alleen evangeliseren als men terugkeert naar de wortels. (...) Maar eerst en vooral moeten wij herontdekken wat werkelijk nieuwigheid van het evangelie is."⁴ Evangelieverhalen zijn altijd nieuw te ontdekken en ze lezen in het licht van de eigen context (en vice versa) maakt dat we ook anders naar die context gaan kijken. Ook het godsbeeld blijft niet neutraal. God wordt gevonden in deze wereld, in de tijd, in de ontwikkelingen die aan de gang zijn. "God is present in het leven van iedereen."⁵

De kerkelijke lokale gemeenschappen moeten het radicaal nieuwe van het evangelie terug ontdekken en van daaruit inspirerend en creatief aan het werk gaan. We hebben "gedisciplineerde denkpatronen" die het onderscheidingsvermogen vaak tegenhouden. Het evangelie dwingt ons echter uit een neutraliteit te stappen en de maatschappij te zien vanuit de slachtoffers. Het biedt ons daarvoor een verbeelding die ons in staat stelt om "in het heden de veronachtzaamde mogelijkheden die erin verborgen zijn, te ontdekken"⁶. Profetisch zijn is op het spoor komen van wat zich aan toekomst

aandient in datgene waarmee mensen bezig zijn, ook op onverwachte plekken. Deze evangelische benadering brengt ons naar plaatsen waar we misschien liever niet komen. "Profetie doet stof opwaaien, maakt lawaai, richt een zootje aan."⁷ Alleen als wij de opdracht van het lezen van de tekenen van de tijd ernstig nemen in het licht van het evangelie, kunnen we als Kerk gist in het deeg zijn.

Mogelijkheden van profetisch Kerk-zijn

Vanuit deze houding van vertrouwen kunnen we in onze samenleving positieve ontwikkelingen ontdekken die het profetische karakter van de Kerk uitdagen. Zo kunnen we wijzen op nieuwe vormen van mondiale solidariteit of de 'mondialisering van de liefde', de groeiende emancipatie en mondigheid, nieuwe sociale bewegingen die zich niet neerleggen bij de heersende economische en politieke logica en het bewustzijn van onze verantwoordelijkheid voor het leefmilieu.

“Hoe worden wij weer tot een gemeenschap waarin mensen kunnen vertrouwen? En hoe doorbreken we de eigen grenzen en geraken we voorbij het 'parochialisme'?”

Die evoluties gaan gepaard met belangrijke veranderingsprocessen. Zo wordt almaar duidelijker dat Europa niet langer het centrum is van de wereld. Nieuwe economische grootmachten ontwikkelen zich waardoor het aantal arbeidsplaatsen hier vermindert. Tegelijk merken we een demografische explosie in Afrika met migratiestromen tot gevolg. De groeiende kloof

© Paul Hermans

© Paul Hermans

De periode van angstvalligheid en isolement is voorbij. Als volk van God moeten we naar buiten durven te treden en zichtbaar aanwezig zijn in de wereld.

Durven we ons open te stellen voor de tekenen van deze tijd? Durven we vanuit het evangelie op zoek gaan naar oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken?

tussen rijk en arm maakt nieuwe vormen van armoede zichtbaar. Denken we maar aan dakloze vreemdelingen en mensen zonder papieren. Ook aan de confrontatie met andere religies kunnen we niet meer ontsnappen. Mensen worden teruggeworpen op zichzelf waardoor angst en onzekerheid de boventoon voeren.

Hier liggen de uitdagingen voor de Kerk 'in de wereld van deze tijd'. Hoe gaan wij hiermee om, nu het vertrouwen in instituties zoek is, ook in de Kerk, en nu geloof en religie gepri- vatiseerd worden, waardoor gelovigen sociaal en politiek monddood worden gemaakt? Hoe worden wij weer tot een gemeenschap waarin mensen kunnen vertrouwen en waar zij leren leven met diverse identiteiten? En hoe doorbreken we de eigen grenzen en geraken we voorbij het 'parochialisme'?

Het gevaar bestaat dat we vluchten uit deze wereld en ons terugtrekken in een spiritualiteit als wellness. Of dat we ons verschuilen achter het grote gelijk van de kleine groep of van absolute ideeën. Het lezen van de tekenen van de tijd in het licht van het evangelie vraagt echter dat wij andere keuzes maken: dat wij naar de marges van de samenleving gaan, dat wij uitbreken uit de kerkelijke veiligheid en geborgenheid en aanwezig zijn in het publieke debat, dat wij naast de 'caritatieve' diaconie ook de 'politieke' diaconie beoefenen, dat we de rechten van de mens niet ik-gericht gebruiken maar ze herinterpreteren als een voorwaarde tot zinvol leven in gemeenschap, enzovoort. Het ontdekken van de radicaliteit van de evangelische boodschap zal wijzen waarheen onze aandacht moet gaan om toekomst te ontdekken. Reflectie daarover moet steeds uitgaan van de concrete ervaring en van de mens zelf. Liefde is hierbij een sleutelwoord.

Concrete actiepunten

De vraag is hoe dit allemaal concreet te krijgen is. Verstraeten reikt enkele suggesties aan. Hij pleit ten eerste voor *een open geest*: het doorbreken van de mentale verlamming die het resultaat is van het leven in een fictieve wereld. We moeten de realiteit onder ogen durven te zien. Ten tweede pleit hij voor *een open hart* dat zich kan laten raken door de ander en de werkelijkheid, als remedie tegen de onverschilligheid. Ten derde pleit hij voor *een open wil* die maakt dat we zelf durven te veranderen en los te komen van het door de neoliberale markt opgedrongen zelf.⁸

Vanuit die openheid kunnen spiritualiteit en sociaal engagement met elkaar verbonden worden. Strijd en inkeer of contemplatie en activisme laten zich verbinden in het licht van het evangelie. De strijd moeten we voeren in onszelf om ons te bevrijden van wat ons innerlijk gevangen houdt. En het is een strijd aan de zijde van de armen opdat hun stem gehoord wordt en systemen van onderdrukking verbrijzeld worden. Aanbidding is nodig om onze ogen te oefenen om de wereld en zijn mensen door de ogen van Christus te zien. Dat tweespan van spiritualiteit en het actieve leven is een voorwaarde voor de vitaliteit van kerkgemeenschappen.

Vanuit die combinatie kunnen we anders denken over en anders omgaan met economie, met geld en spaarcenten. De economische en financiële crises leren dat we tegen grenzen aanlopen. We zouden leerscholen kunnen oprichten voor kritisch en ethisch investeren waarbij financiële winst onlosmakelijke verbonden wordt met sociale winst. En we dienen hierbij rekening te houden met de draagkracht van het milieu.

Er is nood aan een christelijke denktank in Vlaanderen, waar experts op verschillende

domeinen in de geest van het evangelie zoeken naar oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken. Dit kan variëren van het lokale naar het dekenale, diocesane en nationale niveau.

Hiertoe is het ook belangrijk dat liturgie en diaconie worden gecombineerd. Liturgie geeft ruimte aan symbolische handelingen die anticiperen op toekomstige mogelijkheden. Tegelijk groeit hier ook de mogelijkheid om een 'diaconie van de stilte' te ontwikkelen.

En we zijn op elkaar aangewezen. Samenwerkingsverbanden, netwerksamenleving, ... het zijn termen die hoe langer hoe meer opduiken omdat het creatieve middelen biedt die mensen aan elkaar verbindt.

Tot slot

Het lezen van de tekenen van de tijd draagt bij tot het openbloeien van mensen in een wereld die gedomineerd wordt door controlesystemen en structuren. Openbloeien van mensen, dat is de glorie van God, zei Irenaeus van Lyon al in de tweede eeuw. Vrees niet!

Noten

- 1 Antonio Spadaro, *Interview met paus Franciscus*, in *Streven*, september 2013.
- 2 Zie ook de inleiding in dit nummer (blz. 5).
- 3 Zie het interview met paus Franciscus. En het boek van Sergio Rubin e.a., *Paus Franciscus. Leven en denken van Jorge Bergoglio*, Antwerpen, 2013.
- 4 Zie Jan Soetewey, *Profeten zwijgen niet. Omtrent José Comblin en bevrijdingstheologie*, Antwerpen, 2013.
- 5 *Interview met paus Franciscus*.
- 6 Paulus VI in *Octogesima Adveniens*, 37.
- 7 *Interview met paus Franciscus*.
- 8 Zie Paul Verhaeghe, *Identiteit*, Amsterdam, 2012.

NIEUW: DIOCESANE PASTORALE RAAD

BREED PLATFORM VAN GELOVIGEN GEEFT HET BELEID ADVIES

Op 1 februari 2014 komt de nieuwe Diocesane Pastorale Raad voor het eerst samen. Het opzet klinkt veelbelovend. Meer dan veertig geëngageerde mensen in ons bisdom zegden JA op de uitnodiging van mgr. Johan Bonny om vanuit hun inzet en ervaring een bijdrage te leveren aan het overleg over belangrijke thema's voor de toekomst van de kerkgemeenschap in het bisdom Antwerpen.

Christa Damen

Het opzet

De uitvoering van de visietekst vraagt om een breed gedragen overleg en besluitvorming. Vele personen, diensten en bewegingen zijn immers betrokken partij wanneer het gaat om de toekomst van onze christelijke geloofsgemeenschap. Een belangrijke schakel hierbij vormt de Diocesane Pastorale Raad.

Mgr. Johan Bonny

De Diocesane Pastorale Raad (DPR) wordt opgericht voor de periode 2014-2019. De DPR is een adviesorgaan van de bisschop en de bisschopsraad en wordt voorgezeten door de bisschop. De raad behandelt belangrijke pastorale thema's die in de visietekst *Een houtskoolvuur met vis erop en brood* (oktober 2012) aan bod komen en bepalend zijn voor de beleidsvoering in ons bisdom tijdens de komende jaren. We denken daarbij onder meer aan het samenspel tussen categoriale en territoriale pastoraal, de fusie van parochies, het

“De deelname aan de pastorale raad houdt voor mij een uitdaging in om me verder maatschappelijk in te zetten.”

“Ik zal mij moedig inzetten om een constructieve en positieve bijdrage te leveren in dit adviesorgaan.”

“Wie ben ik om aan de bisschop mijn persoonlijke inzichten en/of gedachten mee te delen?”

vieren van de sacramenten, de omgang met veranderingsprocessen in de Kerk.

De samenstelling

We zien deze nieuwe raad als een breed platform, waaraan personen vanuit diverse achtergronden,

Drie jaar lang trok Christa Damen gezwind het jubileumproject 'Kerk onder Stroom'. Na afloop, in september 2013, nam ze terug haar functie op als inspecteur-adviseur rooms-katholieke godsdienst in ons bisdom. Maar niet zonder zich even enthousiast te engageren als secretaris van de nieuwe Diocesane Pastorale Raad.

© Paul Hermans

© Hilde Welffens

Geroepen aan het meer...

competenties en ervaringen hun medewerking kunnen verlenen. Van de leden wordt niet gevraagd om te spreken 'in naam van' een doelgroep, een beweging of een instelling. Wel dat ze hun eigen aanvoelen en inzicht ter sprake brengen over de onderwerpen die aan bod komen.

Mgr. Johan Bonny

De nieuwe DPR zal bestaan uit meer dan veertig leden met ervaring in diverse sociale en pastorale domeinen. Zij worden persoonlijk uitgenodigd, dus niet als vertegenwoordiger van een specifieke groep of organisatie, en engageren zich voor een mandaat van vijf jaar. Naast de vaste leden kan de DPR een beroep doen op wisselende gastdeelnemers afhankelijk van het thema op de agenda. Naast de bisschop en enkele bisschoppelijke vicarissen of gedelegeerden kunnen andere betrokken beleidsverantwoordelijken aan het gesprek deelnemen, eveneens afhankelijk van de agenda.

“Ik ga graag op het aanbod in om lid te worden. Voor mij als jonge christen is het boeiend om mee te kunnen nadenken vanuit mijn ervaringen over de kerkgemeenschap van de toekomst en mijn steentje bij te dragen waar ik kan.”

“Ik ga graag in op uw uitnodiging omdat de uitvoering van de visietekst en de toekomst van onze Kerk me na aan het hart liggen.”

“In vind het een interessante uitdaging. Ik heb een drukke agenda maar het aantal bijeenkomsten is overzichtelijk. Dus zeg ik graag ja.”

“Ik draag graag mijn 'kleine' steentje bij om de uitdagingen aan te gaan die vast en zeker op ons zullen afkomen.”

De werking

De DPR komt drie keer per jaar samen op uitnodiging van de bisschop en de bisschopsraad en wordt aangestuurd door een Bureau. Half november kwamen professor Jacques Haers, die benoemd werd tot moderator van de DPR, en Christa Damen, secretaris van de nieuwe DPR, samen met vicaris Bruno Aerts om de DPR op de rails te zetten. Jacques Haers licht toe: “De secretaris en de moderator – Christa en ik dus – trekken het Bureau. Bruno Aerts neemt deel vanuit de vicarissenploeg en Jos Daems zetelt als go-between vanuit de bisschopsraad. Aangevuld met een viertal leden uit de DPR bereidt het Bureau de vergaderingen en de gespreksthema's voor.”

“Het Bureau buigt zich over het thema dat vanuit de bisschopsraad wordt aangereikt en werkt dit uit”, vervolgt Bruno Aerts. “Het stelt telkens een werkdocument op dat vooraf aan alle leden van de DPR wordt bezorgd, zodat zij zich kunnen voorbereiden op de vergadering. Tijdens de vergadering van de DPR wordt dit thema dan aan de hand van het werkdocument inhoudelijk uitgediept en samen besproken.” Indien dat wenselijk is, zal het Bureau deskundigen of gastsprekers uitnodigen op een vergadering.

Christa Damen besluit: “Na de vergadering komt het Bureau opnieuw samen om te bekijken of het thema voldoende uitgewerkt werd. Met het oog op de beleidsvoering in ons bisdom maakt het dan een eindtekst op die het aan de bisschopsraad overhandigt. De communicatie over de behandeling en opvolging van een thema loopt steeds via de bisschopsraad.”

© Hilde Welffens

Jacques Haers, binnenkort aan het werk als moderator van de Diocesane Pastorale Raad.

BEMIDDELEN IN PASTORALE RELATIES

COMMISSIE FOCUST NIET OP HET CONFLICT,
MAAR ZOEKT MET ALLE BETROKKENEN EEN OPLOSSING

Er werken vele en verschillende mensen in en aan onze Kerk, beroepskrachten en vrijwilligers.

En waar mensen samenwerken, zijn wel eens conflicten: verschillen in aanpak en visie die verder gaan dan constructieve woordenwisselingen. Om te voorkomen dat conflicten de werking hypothekeren, richtte mgr. Johan Bonny samen met de bisschopsraad de commissie Bemiddeling in pastorale relaties op. Vicaris Wim Selderslaghs geeft tekst en uitleg.

Lisbet Lenaers

Zoals aangekondigd in de visietekst nam de bisschop samen met de bisschopsraad het initiatief om een commissie op te richten die kan bemiddelen in pastorale relaties, dit vanuit een bekommering voor het pastorale personeel in ons bisdom. De bisschop en zijn beleidsploeg moedigen ieder die werkt in en aan onze Kerk aan dit op een constructieve manier te doen met respect voor alle betrokkenen, maar wil daarnaast een formeel kader bieden aan wie er (even) niet uit geraakt. Niet omdat er vandaag meer conflicten zouden zijn dan vroeger. Wel omdat mensen mondiger zijn geworden en omdat niet langer alleen de hiërarchische overste recht van spreken krijgt.

Bovendien wordt het pastorale werk vandaag door steeds minder mensen behartigd, waardoor beroepskrachten en vrijwilligers in onze Kerk steeds meer taken op zich nemen. Mede omdat de groepen minder groot zijn dan in het verleden, kunnen meningsverschillen minder makkelijk in groep besproken en opgelost worden.

Wat beoogt de commissie?

Noch onze bisschop, noch de kersverse commissie wil focussen op de conflicten. Integendeel, het is juist de bedoeling oplossingsgericht te werk te gaan, samen met alle betrokken partijen. De commissie biedt daartoe een formeel kader. Ze werkt volgens een duidelijke procedure, net omdat oplossingen gevonden zouden worden zonder bestuurlijke interventies.

Bemiddeling als formeel kader is trouwens geen uitvinding van de Kerk. We merken ook in andere domeinen van onze samenleving dat betrokkenen bereid zijn om samen, soms met externe begeleiding of een formele bemiddelaar, een oplossing te zoeken en constructief verder te werken.

Wie maakt er deel uit van de commissie?

Alle leden bouwden vanuit hun beroepservaring de nodige vaardigheden op om te kunnen bemiddelen. Zij kennen specifieke manieren en methodes om vastgelopen gesprekken opnieuw vlot te krijgen en kunnen deze ook toepassen. Het zijn stuk voor stuk mannen en vrouwen die in hun professionele carrière in grote bedrijven of organisaties werkten en geleerd hebben hoe ze best omgaan met mensen, hoe ze conflicten bespreekbaar kunnen maken en compromissen kunnen vinden. Bij de leden van de commissie zijn er onder meer een directeur van een scholengemeenschap, een bedrijfsleider op rust, een vrederechter en een oud-politiecommissaris. Ze werden allen aangezocht door onze bisschop en de bisschopsraad en nemen dit engagement op als vrijwilliger. Ze handelen volkomen autonoom en onafhankelijk van het diocesane kerkelijke bestuur.

Wie kan een beroep doen op de commissie?

De commissie treedt op bij pastorale conflicten naar aanleiding van verschillen in pastorale

© Hilde Wellfens

© Paul Hermans

Lichte neuzen. Donkere neuzen. Als ze allemaal in dezelfde richting staan, vlot de samenwerking.

aanpak of visie tussen mensen met een pastoraal mandaat die verdere samenwerking onmogelijk maken. Uiteraard zijn er ook andere conflicten en gevoeligheden, dat is des mensen. Maar de commissie is enkel bevoegd als de pastorale werking binnen ons bisdom ondermijnd of onmogelijk wordt.

“ Het is niet de bedoeling dat een van de partijen haar gelijk haalt en de ‘tegenpartij’ monddood maakt. ”

Elkeen met een pastoraal mandaat kan een beroep doen op deze commissie en kan gehoord worden: alle pastores – pastoraal werksters en werkers, diakens en priesters, alle gemandateerde voorgangers en erkende plaatselijke contactpersonen, maar ook de leden van erkende parochieteams, officiële raden of organisaties binnen het diocesane kerkelijke bestuur. We denken bijvoorbeeld aan leden van kerkraden of dekenale vzw's.

De commissie werkt enkel op vraag en met akkoord van alle betrokken partijen. Zij zal nooit optreden op eigen initiatief. De commissie mengt zich evenmin in de lokale werking tenzij de betrokkenen haar daar formeel om vragen. Zij zal ook nooit een beslissing nemen in plaats van de betrokkenen. Het is immers niet de bedoeling dat een van de partijen haar gelijk haalt en de ‘tegenpartij’ monddood maakt. Bemiddeling bestaat er juist in naar oplossingen te zoeken die door alle betrokkenen aanvaard worden, zodat verdere samenwerking mogelijk blijft. De commissie kan helpen het conflict te verduidelijken en te verhelderen, en het perspectief op een gezamenlijke oplossing open te houden.

Concreet: ik heb een onoverbrugbaar meningsverschil met een andere pastorale medewerker en we schakelen de commissie in. Wat gebeurt er dan?

De commissie zal de betrokkenen eerst uitnodigen om een aantal stappen te doen zoals bij een meningsverschil ook spontaan gedaan wordt. Gezond verstand en wederzijds respect blijven altijd het uitgangspunt.

In een eerste fase proberen de betrokkenen onderling een oplossing te vinden. Als dat niet lukt, roepen ze de hulp in van een derde, een informele bemiddelaar die beide partijen vertrouwen en die het gesprek weer vlot kan trekken.

Als het conflict blijft bestaan, kan een externe gesprekspartner aangezocht worden bij de diocesane ondersteunende diensten. Een medewerker van DNGW, CCV in het bisdom Antwerpen of een andere begeleidingsdienst tracht beide partijen te verzoenen.

In een vierde stap kan de deken of diens assistent aangesproken worden. Op hun beurt proberen zij het gesprek vlot te krijgen en een compromis te vinden. Zij benaderen het conflict van een overstijgend niveau en nodigen de betrokkenen uit elkaars standpunt te verstaan.

© Hilde Welffens

Het is pas wanneer het conflict onoplosbaar blijft na deze stappen dat de bemiddelingscommissie effectief in werking zal treden.

Hoe gaat ze dan te werk?

In deze fase stelt de commissie een formele bemiddelaar voor aan de betrokkenen. Die bemiddelaar werkt autonoom en onafhankelijk, steeds gerugsteund door de hele commissie. Hij of zij helpt de partijen een oplossing te vinden binnen een redelijke termijn. Pas als dit onmogelijk blijft, wordt een formeel bemiddelingsverslag opgemaakt en doorgegeven aan de bevoegde vicaris en/of de bisschop.

In elk dekenaat zal de werking van de commissie uitvoerig aan bod komen tijdens een info- en vormingsavond over omgaan met conflicten.

Data: op 22 januari in het dekenaat Kempen, op 29 januari in het dekenaat Rupel-Nete, op 30 januari in het dekenaat Noorderkempen-Ter Dennen, op 4 februari in het dekenaat Antwerpen, op 11 februari in dekenaat Zuiderkempen.

Wie een beroep wil doen op de commissie, doet dit bij voorkeur via e-mail: bemiddelingscommissie@bisdomantwerpen.be of door een brief te sturen aan: Bemiddelingscommissie Antwerpen, Schoenmarkt 2, 2000 Antwerpen.

IN VERBONDENHEID

GROEIEN NAAR EEN PASTORALE EENHEID

KRUISBESTUIVING

*Een parochieassistent, een ziekenhuispastor, een priester, een lid van de pastorale groep van een school en twee gemandateerde vrijwilligers zitten samen. Ze wisselen uit over de pastoraal in hun gebied. Waar kunnen mensen terecht die een beroep doen op de kerkgemeenschap? Welke initiatieven geven gestalte aan Jezus' blijde boodschap? Welke ondersteuning hebben concrete groepen nodig? **Waar ontmoeten mensen die zich voor de plaatselijke Kerk inzetten elkaar?***

Wim Selderslaghs

© Johan Govaerts

De visietekst zet gelovigen aan om na te denken over de toekomst van onze Kerk.

De visietekst voor de toekomst van ons bisdom geeft aan dat we van het bestaande netwerk van parochies en federaties willen evolueren naar pastorale eenheden. Stilaan wordt duidelijk wat we hiervoor moeten doen: verbinden. Je kunt spreken van een pastorale eenheid als binnen een afgebakend gebied alle pastorale initiatieven en organisaties werken vanuit een verbondenheid met elkaar. Ziekenhuizen, woon- en zorgcentra, gevangenissen, kloosters en abdijen, katholieke verenigingen, scholen en parochies zijn traditioneel plekken waar aan de kerkgemeenschap gebouwd kan worden. Daarnaast werken ook pastorale groepen en initiatieven buiten de bekende kaders. In de pastorale eenheid blijven deze verschillende vormen bestaan maar werken ze niet los van elkaar.

Er zijn verschillende niveaus van verbinding mogelijk. Minimaal moeten de diverse pastorale actoren met elkaar communiceren: ze moeten elkaar ontmoeten en informatie uitwisselen. Maar we hopen op meer. We dromen luidop dat wie in de parochie actief is op diaconaal vlak, steun en inspiratie vindt

bij de pastorale ploeg van een zorginstelling in de buurt. En omgekeerd dat parochianen deelnemen aan schoolvieringen en godsdienstleerkrachten mee nadenken over het catechetische aanbod voor vormelingen. De pastorale eenheid bevordert zulke kruisbestuiving.

Daarenboven kan deze verbinding gestalte krijgen in gezamenlijke activiteiten. De mogelijkheden zijn legio. Waarom zou een parochiefeest niet eens kunnen plaatsvinden op het terrein van een woon- en zorgcentrum? Zou het geen verrijking zijn voor alle betrokkenen als vrijwilligers uit verschillende sectoren samen hun geloof verdiepen in een leesgroep?

Bewustwording

In het groeiproces naar pastorale eenheden werken we vandaag vooral aan een bewustwording. Twee aandachtspunten komen daarbij op de voorgrond: de manier waarop de parochies naar deze ontwikkeling kijken en de bewustmaking in de overige pastorale velden.

Toen we de visietekst van het bisdom lanceerden, begrepen de meeste parochies dat er verandering op til is. We merkten dat op vele plaatsen parochiale betrokkenen en verantwoordelijken van gedachten begonnen te wisselen over wat de pastorale eenheid voor hen zou kunnen betekenen. We willen hen vandaag op het hart drukken dat het doel van deze operatie geen oppervlakkige schaalvergroting is. We zouden in een valkuil trappen als we op korte termijn aparte parochies zouden samensmelten tot een grote eenheid zonder de eigenlijke werking te veranderen. Dat is dan ook geenszins de bedoeling.

Kern van de operatie is de verbinding van alle pastorale velden. Uiteraard mogen we de realiteit daarbij niet uit het oog verliezen. Ongetwijfeld zal dit proces ons soms dwingen om aparte parochiale werkingen samen te voegen. Het slinkend aantal beroepskrachten en de schaarse middelen laten ons immers geen andere keuze. Maar het volstaat niet om na te gaan hoe werkingen in naburige parochies efficiënter kunnen functioneren. Want we beogen niet alleen de samenwerking van

© Hilde Wellfens

Verbinden. Een sleutelwoord in de evolutie naar pastorale eenheden.

parochies, maar ook en vooral het bundelen van de pastorale krachten in alle sectoren.

In tal van parochies vond de oproep om te groeien naar pastorale eenheden reeds veel weerklank. In de andere pastorale velden is de boodschap naar ons aanvoelen nog niet voldoende geland. Scholen, instellingen, bewegingen en zoveel

andere plaatsen in ons bisdom waar Kerk wordt gevormd, ze zijn allemaal betrokken partij. Er kan slechts pastorale eenheid groeien als die betrokkenheid zich vertaalt in actief mee denken, mee beslissen en zich mee engageren.

Het mag duidelijk zijn. Om het visioen van de pastorale eenheid om te zetten in realiteit,

zijn moed, volharding, inspiratie, solidariteit en krachtadigheid nodig. En ongetwijfeld ook veel tijd. Toch is het de moeite waard om hierin te investeren. Want de roeping van onze kerkgemeenschappen staat op het spel: zijn wij beschikbaar voor de mensen die een beroep doen op ons om de zin van het leven te zoeken, te bespreken, te beleven en te vieren?

NIET EENVOUDIG MAAR DE MOEITE WAARD

De weg naar een pastorale eenheid met vitale geloofsgemeenschappen is niet eenvoudig. Het parcours, dat de gemoederen niet onberoerd laat, is bezaaid met hindernissen en valkuilen. Het is als een tocht door de woestijn. Maar als we geïnspireerd door het evangelie en begeesterend de weg gaan met elkaar, is de plek waar we heen gaan een oase van geloof, hoop en liefde.

Toen ik de opdracht aanvaardde om de veranderingsprocessen te begeleiden die noodzakelijk zijn om de bestaande structuren om te vormen tot een pastorale eenheid, besepte ik onmiddellijk dat dit geen makkie zou zijn. Begeleiding is belangrijk, communicatie nog meer, maar bovenal is begrip voor de emoties, de vragen en de twijfels die dit proces met zich meebrengt, onontbeerlijk. Toch ben ik ervan overtuigd dat het resultaat de moeite waard zal zijn en onze gemeenschappen nieuwe energie en vitaliteit zal geven, als we – als betrokken gelovigen – dit traject samen afleggen.

‘Gaat onze kerk dan dicht?’ ‘Waar moeten we dan naar de mis gaan?’ ‘Kan ik hier nog begraven worden?’ Het zijn maar enkele van de eerste reacties van gelovigen die worden geconfronteerd met het traject van de vorming van een

pastorale eenheid. Voor velen is het moeilijk om te aanvaarden dat het landschap van onze Kerk in razend tempo aan het evolueren is.

“ Begeleiding is belangrijk, communicatie nog meer, maar bovenal begrip voor de emoties, de vragen en de twijfels. ”

Tegelijk geven vele reacties blijk van begrip. Mensen zien in dat het zo niet verder kan.

Door de visietekst en de manier waarop deze tekst tot stand kwam na breed overleg in het hele bisdom kwamen vele gelovigen samen en begonnen ze van gedachten te wisselen over de toekomst van hun Kerk. En dat bleek voor velen een deugddoende ervaring.

De groei naar een pastorale eenheid is een leerproces. Daarom startten we binnen het bisdom een aantal proefprojecten die de eerste pastorale eenheden zullen vormen. Voorbeelden van pastorale eenheden in spe zijn Kontich, Mol-Balen, Oud-Turnhout en Brecht-Wuustwezel. Binnenkort starten we nog andere proefprojecten. De betrokkenen

zullen nadenken over de structuur en de inhoud van de te vormen pastorale eenheid, over de manier waarop ze de lokale gemeenschappen kunnen betrekken, respecteren en stimuleren zodat zij vitale gemeenschappen blijven, maar ook over mogelijke wegen om het netwerk tussen alle pastorale initiatieven uit te bouwen. Met deze projecten – die intensief begeleid worden – willen we ervaring opdoen die nuttig zal zijn bij de verdere vorming van pastorale eenheden in de komende jaren, maar ook nagaan welke vormingsnoden de nieuwe structuur met zich meebrengt.

Mijn taak bestaat erin om samen met de dekenen, dekenassistenten en het CCV, binnen de krijtlijnen van het bisdom, gelovigen op een gestructureerde manier te helpen groeien naar een vorm van pastorale eenheid die bij hen past. Dit vraagt intensief overleg en veel bemoediging. Maar het biedt ook vele mooie kansen voor mensen om op te staan en verantwoordelijkheid op te nemen of om nieuwe initiatieven op te starten.

Ton Jansens

Vragen en reacties zijn welkom bij ton.jansens@bisdomantwerpen.be.

EEN LOGISCHE VOLGENDE STAP

NIEUWE ORIENTATIES BIJ DE SACRAMENTEN VAN DE CHRISTELIJKE INITIATIE

“Als zoete broodjes gaan ze over de toonbank!”, klinkt het enthousiast vanuit de Brusselse Guimardstraat. De nieuwe initiatiebrochure ‘De sacramenten van de christelijke initiatie bij kinderen en jongeren vandaag. Oriëntaties voor een missionaire vernieuwing’ wil geen nieuwe beleidslijnen of beslissende modellen van aanpak aanreiken, maar stof tot nadenken. Het hoeft dan ook niet te verwonderen dat de bisschoppen medewerkers op het terrein oproepen te reageren vanuit hun ervaringen. Wij nemen u mee door de tekst en sprokkelen eerste reacties bij catechisten.

Johan Govaerts

“Hoe kunnen we in de sacramentenpastoraal kinderen, jongeren en hun ouders beter initiëren in het geloof?” (blz. 3). Dit is de kernvraag van de splinternieuwe uitgave *De sacramenten van de christelijke initiatie bij kinderen en jongeren vandaag*, die begin oktober in alle parochies van ons land verspreid werd. De auteurs willen geen nieuwe beleidslijnen aanreiken, maar bieden een oriëntatietekst aan met heel wat stof tot nadenken.

De tekst werd voorbereid in de schoot van de Interdiocesane commissie voor liturgie en catechese en gefinaliseerd door vier bisschoppen, referent voor catechese en liturgie, en richt zich tot pastores en catecheseverantwoordelijken. In ons bisdom beveelt vicaris Bart Paepen de brochure aan in een begeleidende brief: “Deze visie kan je bijzonder waardevolle inspiratie bieden. En wie weet, bloeit hieruit catechetisch nieuwe creativiteit.”

Allicht herinneren velen zich de brochures *Volwassen worden in geloof* (2006) en *Groeien in geloof* (2007). Van

daaruit presenteren de bisschoppen deze tekst als “de logische volgende stap” (blz. 3). Al deze uitgaven vertrekken van een groeiend besef dat een mens niet als christen wordt geboren. Meer dan vroeger moeten we opnieuw leren wat het betekent om stapsgewijs christen te worden. Daartoe hebben we als Kerk nood aan een doordachte “pedagogie van de initiatie” (blz. 15).

“Meer dan vroeger moeten we opnieuw leren wat het betekent om stapsgewijs christen te worden. Daartoe hebben we als Kerk nood aan een doordachte ‘pedagogie van de initiatie’.”

Het eerste deel zoomt in op de spannende vragen die de laatste tijd steeds luider klinken aan het adres van de catechese: dreigen de sacramenten hun betekenis niet te verliezen? In het tweede deel reikt de brochure alvast enkele bouwstenen aan voor zo’n nieuwe pedagogie. Toch reageren sommige catechisten hierop met nieuwe vraagtekens: “Welke boodschap wil de brochure nu eigenlijk uitdragen? Heel wat opties worden vernoemd, geen enkele knoop wordt duidelijk doorgehakt.”

Doorbijten

“De brochure geeft mooie oriëntaties voor de sacramentenpastoraal. Je moet wel even doorbijten”, bedachten catechisten uit Borsbeek na het doornemen van de tekst. Zeker in het eerste deel klinkt soms moeilijk theologisch taalgebruik door.

De term ‘geloofsinitiatie’ is een sleutelwoord in de tekst. Met de drie sacramenten van de

© Johan Govaerts

Op 31 oktober vormde onze bisschop vier volwassenen in de Onze-Lieve-Vrouwekathedraal.

© Johan Govaerts

© Paul Hermans

Samenkomst van vormheren en vormselverantwoordelijken in het TPC op 4 oktober.

christelijke initiatie verwijzen de auteurs naar het doopsel, het vormsel en de eerste eucharistie. De tekst is niet voor een van die drie afzonderlijk bedoeld, maar juist voor alle drie tezamen. Meer nog: hij gaat juist over de band tussen de diverse initiatiesacramenten.

“In het begin kwam de tekst wat bedreigend over”, vernamen we van een aantal catechisten uit enkele Kempische en Antwerpse parochies die de brochure al in groep doornamen. “We hadden het gevoel dat er een wij-zij tegenstelling ontstond: wij als Kerk en zij als ouders die een sacrament vragen.” Met een dankbaar gevoel reageerden ze dan weer op het tweede luik van de brochure: “We waren blij te lezen dat er aandacht gevraagd wordt voor een gastvrij onthaal en voor het belang van catechetische gemeenschappen. Ook de voorbeelden van concrete stappen (in hoofdstuk 5) reiken welkome en bruikbare ideeën aan.”

Zoete broodjes

Een catechist uit Geel wierp op: “In ons bisdom krijgen we wel heel wat nieuwe boekjes in de brievenbus!” Inderdaad, na de diocesane visietekst, de bundel *Pastoraal bij het vormsel, catechese en gemeenschap*, lijkt dit op korte tijd nu al de derde uitgave op rij. Is het niet wat van het goede te veel?

Dat de uitgave niettemin een ruime verspreiding kent, heeft een dubbele reden. Enerzijds wordt de brochure in alle bisdommen vrij algemeen aan de parochies bezorgd. Anderzijds maken diocesane samenkomsten her en der gretig gebruik van deze tekst. Dat maakt velen natuurlijk nieuwsgierig naar de inhoud.

Wat denk jij?

Het mag duidelijk zijn: de nieuwe brochure over de initiatiesacramenten laat de medewerkers op het terrein niet koud. Ook in ons bisdom zal de tekst tijdens de komende maanden op verschillende plaatsen besproken worden. Iedereen die wil, kan de tekst zelf downloaden (link op onze website), doornemen en reacties mailen naar johan.govaerts@ccv.be.

De Leergroep Verkondiging die in november van start ging, bestudeert deze brochure in samenhang met een Franse tekst over geloofsinitiatie en onze diocesane visietekst. De leergroep maakt ook de link met de praktijk. Ook op vormingsavonden met doopcatechisten en -voorgangers vormt de tekst het voorwerp van studie.

Op de bijeenkomsten met catechesetrekkingen wordt een tussentijdse stand van zaken van deze gesprekken evenals van denkmodellen van catechetische gemeenschappen besproken. Welkom op 21 januari in Vorselaar of op 12 februari in Overbroek. Alle informatie daarover vind je op www.ccv.be/antwerpen.

Op www.relevant-bisdomantwerpen.be vind je de begeleidende brief van vicaris Bart Paepen bij de initiatiebrochure. Je vindt er ook een link naar de onlineversie van de brochure. De brochure is ook beschikbaar in de liturgische centra. Prijs: 4 euro.

© Johan Govaerts

Doopvoorgangers aan het werk tijdens een basisvorming in het TPC in oktober 2013.

© Paschal Chebe (AACC)

GROEP IN DE KIJKER

ANGLO-AFRIKAANSE KATHOLIEKE GEMEENSCHAP VOELT ZICH THUIS IN HET BISDOM ANTWERPEN

Op 5 januari vierde de Belgische Kerk Afrikadag, een dag van solidariteit en verbondenheid met de Kerk in Afrika. In ons bisdom is het al enkele jaren de gewoonte om deze dag samen te vieren met de Afrikaanse katholieke gemeenschappen van Antwerpen. Een mooie gelegenheid om een van hen eens in de kijker te zetten. Father Callistus Okponenwu, priester van het bisdom Onitsha in Nigeria en sinds kort aangesteld als pastor van de Anglo-Afrikaanse Katholieke Gemeenschap van Antwerpen, stelt deze gemeenschap voor.

Anneleen Wouters

Zo'n tien jaar geleden zag de Anglo-Afrikaanse Katholieke Gemeenschap van Antwerpen, kortweg AACC, het levenslicht door en voor de Engelstalige Katholieke Afrikanen van Antwerpen. "Maar wij zijn er niet alleen voor Afrikanen", zegt father Callistus meteen. "Ook anderen wonen graag onze diensten bij en maken deel uit van onze gemeenschap. Iedereen is welkom om samen God te loven en te prijzen en om tot God te bidden."

AACC telt een driehonderdtal leden. "De meesten zijn heel gelovig, reeds van in hun thuisland. Hier aangekomen vinden ze dikwijls geen aansluiting bij de Vlaamse parochies. Dat is vooral te wijten aan taalbarrières, maar ook omdat Afrikaanse katholieken hun geloof op een levendigere manier vieren. Dat is geen geheim", vervolgt father Callistus. "In onze gemeenschap bijvoorbeeld zingen we bijna alle gebeden in plaats van ze te reciteren. Sint-Augustinus zei: 'Zingen is als tweemaal bidden.' We zitten evenmin stil als we vieren. We vinden dat we God moeten aanbidden met ons hele zijn."

De gemeenschap heeft een druk programma. Father Callistus somt op: "Elke zondag om 15 uur vieren we eucharistie in de Heilig Hartparochie op Antwerpen-Noord. De eerste zondag van de maand staat ze in het teken van het gebed. We bidden God om een gezegende maand. In de viering op de tweede zondag nemen de kinderen alle taken op zich: de lezingen, de offerande, het opruimen achteraf, enzovoort. De derde zondag van de maand vieren we steeds samen met onze familie van de Heilig Hartparochie, voorgedaan door priester Jos, mezelf en Jan, de priester van de Wit-Russische Katholieke Gemeenschap die hier ook huist." Enthousiast verduidelijkt hij: "We voelen ons met z'n allen echt één. We kijken niet naar elkaars kleur. Dit is de universaliteit van de Kerk!" De laatste zondag van de maand dankt

de gemeenschap God voor al het goede dat haar de voorbije maand te beurt mocht vallen."

Niet zonder trots bedenkt father Callistus: "AACC is een heel gezegende gemeenschap, toegewijd aan de dienst van God. Een heel goed georganiseerde gemeenschap ook met een sterk parochieteam en heel wat deelgroepen, zoals een charismatische groep, een groep voor kinderen, een koorgroep enzovoort. Het is belangrijk dat de mensen betrokken zijn in een van die groepen. Betrokkenheid versterkt het persoonlijke geloof."

“ We zitten niet stil als we vieren. We vinden dat we God moeten aanbidden met ons hele zijn. ”

Dankbaar voor de mogelijkheden die AACC krijgt in het bisdom, vindt father Callistus het belangrijk om iets terug te doen. "We voelen ons hier welkom en aanvaard. We willen dan ook niet alleen voor onszelf leven. Als we op het einde van een viering zeggen: 'Ga in vrede', willen we die vrede, die liefde van Christus, op onze beurt doorgeven. In ons dagelijks leven, door onze manier van zijn, maar ook door concrete solidariteit met wie het minder goed heeft, dichtbij of veraf. Zo ondersteunen we een project in het Zuiden. Samen met het parochieteam denken we na hoe we onze solidariteit met mensen hier concreet kunnen maken."

Hij besluit: "De Kerk is een werk van God. AACC is als een mosterdzaadje dat altijd maar groter wordt. We bidden dat het uitgroeit tot een sterke boom waarin vele mensen mogen thuishkomen."

Meer weten over AACC of over haar activiteiten? Je kunt haar volgen op de Facebookpagina 'Anglophone African Catholic Community Antwerpen, Belgium'.

Father Callistus Okponenwu © Paschal Chebe (AACC)

ESTAFETTE

MEDEWERKER UIT DE KERK AAN HET WOORD

Ingrid Wuyts uit Merksem, 52 jaar jong en ongehuwd, verdeelt haar tijd als pastor over het WZC Sint-Bartholomeus en de federatie Merksem. Ook in het federatieteam zet ze beide petten op.

© Ilse Van Halst

“

Twee taken mogen verbinden met elkaar binnen eenzelfde gemeenschap: het kan een uitdaging zijn en een rijkdom worden. Enkele voorbeelden.

In het federatieteam werd ik snel met mijn neus op de feiten gedrukt: als ik zelf niets vertel over mijn werk in het woonzorgcentrum (WZC), vraagt niemand ernaar. En hoewel ons WZC midden in Merksem ligt, bleek het federatieleven er toch een ver-van-mijn-bed-gebeuren. 'Tellen de bewoners van het WZC niet meer mee? Waarom komt er niemand uit de parochie langs wanneer het hier feest is?' Ik besloot niet bij de pakken neer te zitten. Een moeilijkheid biedt net een kans tot creativiteit. Voor mij stond het immers als een paal boven water: elke bewoner van het WZC is Merksemnaar en dus lid van onze federatie. Bij mijn aanstelling in onze federale startviering nodigde ik daarom onze bewoners uit. We voelden het: 'Nu is deze

federatie compleet!' Sindsdien trachten we de weg naar elkaar te vinden. Zo gaat onze groep pastorale vrijwilligers uit het WZC een hapje eten op de federale barbecue of sluiten we aan bij gebedsmomenten in de federatie.

Op bedevaarten van ons WZC gingen gewoonlijk enkel de 'goede' bewoners mee – lees: de bewoners zonder zware rolstoelen en zonder intensieve verzorging. Ik had het er moeilijk mee. De oplossing lag letterlijk vlak voor onze neus. Op wandelafstand van onze gebouwen ligt de mooie Sint-Franciscuskerk. Met het parochieteam kwam ik overeen om het Mariabeeld vooraan te plaatsen, zodat we daar een kaarsje en wierook zouden kunnen branden. Met een hele processie trokken we rond 15 augustus drie keer – want er zijn drie afdelingen in ons WZC – naar deze kerk. Wat hadden we veel bekijks! Enkele leden uit het federatieteam lieten weten dat ook zij er de

volgende keer graag bij zouden zijn. Opzet geslaagd dus!

Jonge collega's vragen geregeld of ik hun kindje wil dopen. Dat is een uitgelezen kans om hen over onze federale aanpak te spreken, hen door te verwijzen en dan zelf op te treden als doopster van dienst. Ik ga ook voor wanneer rusthuisbewoners overlijden en in Merksem begraven worden. Is er iets mooier dan dat allerlaatste te mogen

doen voor een mens en samen met de familie zijn leven te mogen afronden?

Geregeld doen mensen van buiten het WZC een beroep op me met vragen over een opname of vroegtijdige zorgplanning. Men weet me te vinden voor de ziekenzegen van een stervende grootmoeder in een ziekenhuis of voor een moeilijk gesprek. Soms klinkt er vanuit onze Sociale Kruidenier of Kind en Gezin een oproep voor babyspullen, huishoudgerief of kleding. Ik heb het nog maar net uitgehangen in het WZC of collega's reageren al. Onlangs vroeg onze nieuwe verantwoordelijke van Zorgzame Buurt Oud Merksem me of ik bewoners uit de serviceflats of mensen uit de Thuiszorg die nood hebben aan een gesprek, mee wil opnemen in mijn zorg. Dat trekt mijn taak verder open, en ik beseft dat wat ik doe, gewaardeerd wordt.

Mensen met elkaar verbinden en hen laten meeleven met elkaar: het lijkt de normaalste zaak binnen een geloofsgemeenschap, maar het is steeds opnieuw zoeken naar kansen en mogelijkheden. Mijn pastor-zijn geeft me binnen deze gemeenschap een stem. Zo kan ik mensen in het WZC opnieuw een gezicht geven. Het gaat niet om mij, maar in Zijn naam om hen! Ik geef toe dat de verhalen van en de zorg om mensen soms in de kleren kruipen. Een goede babbel, eens plat gaan van het lachen, een film bekijken of muziek beluisteren, een kast uitmesten, het helpt om niet in ademnood te geraken. Tegelijk heb ik het ook broodnodig om te mogen stilvallen, even aan Jezus' voeten te mogen rusten of dierbaren aan die goede Vriend te mogen toevertrouwen. Dat brengt me waar ik thuis hoor: naast Hem en in Zijn dienst tussen mensen. Ik ben God dankbaar dat Hij mij nodig hebben wil ... hier in Merksem!

”

© L. Asselman

Tijdens de gemeenschappelijke ziekenzalving in het WZC Sint-Bartholomeus in Merksem noemt Ingrid Wuyts de naam van de bewoners en legt ze de handen op, terwijl de priester hen zalft en hen ook bij naam kan noemen. "Zo worden zij door God bij naam genoemd en voelen ze dat Hij bij hen is."

DE KIOSK

MEDEDELINGEN

FUSIE VAN PAROCHIES TE LAAKDAL

Bij decreet van de bisschop van 17 oktober 2013 werd de parochie Sint-Jozef Werkman, *Veerle-Heide* verenigd met de parochie Onze-Lieve-Vrouw in de Wijngaard, *Veerle* te Laakdal, zoals bepaald in canon 515 § 2 CIC. De nieuw gefusioneerde parochie krijgt de naam Onze-Lieve-Vrouw en Sint-Jozef.

DIOCESANE DIENSTEN

Op 1 december volgde Jan **Lenaerts** Valère **Poesen** op als verantwoordelijke voor het onthaal. Valère Poesen ging met pensioen.

Op 1 november trad Daniël **De Vos** in dienst als medewerker op het secretariaat (aan tachtig procent). Daniël De Vos zal elke werkdag aanwezig zijn in het bisschopshuis, met uitzondering van dinsdag.

AANSTELLING

Pascale **Van de Wiele** werd per 1 november 2013 aangesteld tot federatiecoördinator van de federatie Kapellen, samen met federatiecoördinator Frank Théré.

BENOEMINGEN EN ZENDINGEN

De parochies Antwerpen, Sint-Amandus; Antwerpen, Sint-Antonius van Padua; Antwerpen, Sint-Eligius; Antwerpen, Heilig Hart; Antwerpen, Sint-Lambertus, *Dam*; Antwerpen, Sint-Willibrordus worden vanaf 1 november 2013 toevertrouwd aan de pastorale zorg van een priesterequipe met als leden: Jozef **Jef Barzin**, die ook moderator is van de priesterequipe; Herman **Goemans** en Kenny **Brack**, minderbroeder-kapucijn. Marcijn **Derdziuk**, minderbroeder-kapucijn, wordt er benoemd tot parochievicaris. Nicole **Niek Everts** en Rita **Somers** worden als parochieassistenten

gezonden om deze pastorale ploeg te versterken. Diaken Eric **Bochar** behoudt zijn opdrachten binnen de federatie Antwerpen-Noord en maakt deel uit van deze pastorale ploeg.

Maria **Miet Daeleman**, pastoraal werkster, voorheen parochieassistente te Turnhout, De Blijde Boodschap, *Parkwijk*, en federatiecoördinator van Turnhout - Oud-Turnhout, werd per 1 september 2013 gezonden als parochieassistente te Turnhout, Heilig Hart.

Debbie **De Saedeleer** werd per 1 december 2013 gezonden als pastoraal ziekenhuiswerkster in het AZ Monica, Campus Eeuwfeestkliniek te Antwerpen en AZ Monica, Campus Onze-Lieve-Vrouw Middelaars te Antwerpen-Deurne.

Christiaan **Chris Nollet**, permanent diaken, pastoraal werkend in het Orthopedagogisch Centrum Clara Fey te Sint-Job-in-'t-Goor, kreeg met ingang van 14 oktober 2013 ontslag als diaken te Ranst, Onze-Lieve-Vrouw-Geboorte, Broechem. De bisschop heeft zijn pastorale zending als diaken verbonden aan zijn engagement voor de diaconale zorg voor de armen in de vzw Recht en Welzijn.

Els **Schiltz** werd per 1 december 2013 gezonden als parochieassistente te Rumst, Heilige Familie, *Vosberg*; Rumst, Sint-Jozef, *Terhagen*; Rumst, Sint-Maria Magdalena, *Reet* en Rumst, Sint-Pieter.

Paul **Vanluffelen**, salesiaan van Don Bosco, werd per 1 november 2013 benoemd tot pastoor te Dessel, Sint-Niklaas en Dessel, Heilige Familie, *Witgoor*.

Jan **Wouters**, werd met ingang van 15 mei 2013 door de bisschop gezonden als

parochieassistent te Antwerpen, Sint-Annaten-Drieën, *Linkeroever*.

STOPZETTINGEN

Jozef **Jef Cockx**, montfortaan, nam per 1 november 2013 ontslag als meewerkend priester in het WZC Czagani te Broechem.

Alfons **Huybrechts**, diaken, nam per 1 november 2013 ontslag als pastoraal ziekenhuiswerker in het AZ Turnhout, Campus Sint-Jozef.

Christiane **Chris Naveau**, pastoraal werkster, nam per 1 september 2013 ontslag als pastoraal rusthuiswerkster in WZC Maria-Boodschap te Niel. Zij blijft actief als parochieassistente te Ranst, Sint-Gummarus, *Emblem*.

Ria **Nivelle**, zuster van het Convent van Betlehem, nam per 11 september 2013 ontslag als pastoraal ziekenhuiswerkster in het Psychiatrisch Centrum Bethanië te Zoersel.

De bisschop stelt er prijs op bij deze gelegenheid zijn medewerk(st)ers van harte te danken.

OVERLIJDEN

Op 18 september 2012 overleed te Neaux (Frankrijk) René **Dockx**, priester van ons bisdom, voormalig pastoor te Antwerpen, Sint-Benedictus, *Lillo*. Hij werd geboren op 22 juni 1930 en tot priester gewijd op 23 september 1956.

Op 4 oktober 2013 overleed te Antwerpen Jozef **Kris Heylen**, norbertijn van Tongerlo, voormalig medewerkend priester aan het AZ MONICA, Campus Onze-Lieve-Vrouw Middelaars te Antwerpen-Deurne. Hij werd geboren in Borgerhout op 17 mei 1921 en tot priester gewijd op 12 augustus 1945.

In de voetsporen van Franciscus

Het Bisdom Antwerpen organiseert van vrijdagavond 4 april tot en met vrijdag 11 april een diocesane bedevaart naar Assisi in de voetsporen van Franciscus, die zoveel mensen inspireert en naar wie onze paus zich liet noemen. Op het programma onder meer een viering met onze bisschop in de basiliek di Santa Chiara. Momenteel wordt de bedevaart praktisch voorbereid. De kostprijs wordt voorlopig geschat op 700 euro (voor jongeren via IJD: 550 euro).

Heb je interesse en/of wens je reeds vooraf in te schrijven (zonder verplichting) in afwachting van de gedetailleerde info? Stuur dan een e-mail naar assisi@bisdomantwerpen.be, schrijf naar Assisi-bedevaart, Schoenmarkt 2, 2000 Antwerpen of telefoneer naar Christa Damen, 0474 89 41 64.

© Christa Damen

Op 7 oktober 2013 overleed te Westerlo Johan **Maes**, priester van ons bisdom, voormalig directeur aan de Vrije Technische Scholen te Turnhout. Hij werd geboren in Lier op 21 mei 1934 en tot priester gewijd op 8 juli 1962.

Op 9 oktober 2013 overleed te Malle Ludovicus **Louis Verbraeken**, priester van ons bisdom, voormalig leraar aan het Klein Seminarie te Hoogstraten. Hij werd in Zandhoven geboren op 1 augustus 1920 en tot priester gewijd op 4 juni 1944.

Op 13 oktober 2013 overleed te Nijlen Rogerius **Roger Hermans**, priester van ons bisdom, voormalig pastoraal rusthuiswerker in het Heilig Hartrushuis te Nijlen. Hij werd geboren in Bornem op 22 oktober 1921 en tot priester gewijd op 25 juli 1948.

Op 14 oktober 2013 overleed te Malle Theodoor **Theo Boelen**, priester van ons bisdom, voormalig pastoor te Lier, HH. Jozef en Bernardus, *Lisp*. Hij werd geboren in Munsterbilzen op 19 juni 1926 en tot priester gewijd op 12 juli 1953.

Op 5 november 2013 overleed te Geel Karel **Willekens**, priester van ons bisdom, voormalig rector van de gasthuizusters-augustinessen van Geel en voormalig pastoraal rusthuiswerker in het WZC Zusterhof, Campus Onze-Lieve-Vrouw te Geel. Hij werd in Balen-Neet geboren op 20 januari 1931 en tot priester gewijd op 31 augustus 1958.

JUBILARISSEN 2014

Volgende diocesane priesters, actieve reguliere priesters, diakens en pastorale werk(st)ers jubileren in 2014. Proficiat!

10 JAAR (2004)

- 24/01 Verhoeven Karel, diaken
- 07/02 Gielis Guido, diaken
- 21/02 Claes Marleen, Huybrechts Hedwig, Leijer Jessy en Luysterborg Kris, pastoraal werk(st)ers
- 28/08 Schellekens Tom, priester
- 07/11 Smet Kris, priester
- 28/11 Daans Jan, priester

- 27/06 Bats Jozef, Cuyvers Guillaume, Dierickx Marc, Goossens André, Houtmeyers Fons, Matthijsen Niek, Scheelen Paul, Snyers Jozef, Steenackers André, Van Hoof Louis, Van Rompay Armand en Vandewinckele Eric, priesters
- 02/08 Douwen Frans, regulier priester

25 JAAR (1989)

- 15/01 Mannaerts Rudi, priester
- 03/05 Planckaert Cécile, pastoraal werkster
- 28/05 Selderslaghs Emiel, diaken
- 04/06 Wens Leo, diaken
- 29/06 Matheus Robert, priester van het bisdom Thukalay (Indië)
- 07/07 Vereecken Lieve, pastoraal werkster
- 09/09 Bago Jorgedy, priester van het bisdom Lucena (Filipijnen)
- 29/10 Huybrechts Fons, diaken

60 JAAR (1954)

- 31/01 Bulckens Jozef, priester
- 25/04 Van Bedaf Jozef, priester
- 25/07 Van de Leur Laurent, regulier priester
- 15/09 Van der Plas, regulier priester
- 19/12 Heuten Karel, Lindemans Arnold en Moeyersoms Frans, priesters

65 JAAR (1949)

- 24/07 Mertens Armand, Thijs Jozef en Verlinden Emiel, priesters
- 30/10 van Bijnen Antoon, regulier priester

50 JAAR (1964)

- 14/03 Eynatten Bert, regulier priester
- 19/03 Rymen Jozef, regulier priester
- 30/03 Willemsen Alois, regulier priester

70 JAAR (1944)

- 03/06 Caris Ferdinand, priester
- 04/06 Lambrechts Hendrik, priester

Wie lijsten publiceert, loopt het risico fouten te maken of onvolledig te zijn. Een pijnlijke zaak. We excuseren ons daarvoor bij voorbaat en hopen dat je ons de bijkomende jubilarissen signaleert, zodat we ook hen kunnen vermelden. Dank!

OPEN KERKENDAGEN

Op 31 mei en 1 juni 2014 zijn alle gebedshuizen uitgenodigd om deel te nemen aan de zevende editie van de Open Kerkendagen. Die staat dit jaar in het teken van Herinneringen aan 1914-1918. Het is een uitgelezen kans om samen te werken met lokale erfgoedorganisaties of toeristische diensten

en om een link te zoeken tussen je kerkgebouw of gemeenschap en 'Den Grooten Oorlog'. De inspiratiegids *Open Kerkendagen* biedt tips en ideeën.

Meer info op www.openkerkendagen.be. Inschrijven kan tot en met 31 januari bij c.keustermans@openkerken.be of Katlijn Vanhulle, K.vanhulle@openkerken.be, 0498 16 00 62.

© Ilse Van Halst

LUNCHCONFERENTIES

's Middags de tijd nemen om je te buigen over kwesties die ons allen aangaan, lijkt ons een boeiende manier om de tafel van voedsel en inhoud te voorzien. We beluisteren een deskundige ter zake en we spreken wat we hoorden door met elkaar tijdens het eten van onze lunch. Op dinsdag 25 maart schuiven we aan tafel in gezelschap van mgr. Bonny. Van 11.30 tot 12.30 uur vertelt hij over de wereldkerk, wereldwijd én in ons eigen bisdom. In zijn getuigenis horen we ongetwijfeld ook verwijzingen naar het evangelie. Nadien tafelen we letterlijk en figuurlijk na bij onze boterhammen en in gezelschap van de spreker (tot 13.15 uur). Hartelijk welkom. Met velen eten smaakt lekkerder!

Plaats: TPC, Groenenborgerlaan 149 te Antwerpen.
Bij voorkeur inschrijven via www.ccv.be/antwerpen
of antwerpen@ccv.be of 03 287 35 83.

TREKKERSBIJEENKOMST

De Brusselse diaken Luc Aerens maakt ons sedert enkele jaren nieuwsgierig naar een nieuwe visie op geloofsverkundiging en catechese. De term *catechetische gemeenschap* vormt daarin een sleutelbegrip. Maar wat verstaan we daaronder? Meer nog: hoe kun je daarmee stap voor stap aan de slag gaan? En wat als de draagkracht van een parochie een probleem blijkt? Hoe 'open' kan een gemeenschap zijn?

Binnen CCV legden we al deze vragen voor aan Luc Aerens en reflecteerden we hierop. Tijdens onze trekkersbijeenkomst willen we dit graag delen met al wie de kar van de catechese trekt of duwt. En natuurlijk is er gelegenheid te over om concrete vragen te stellen en ervaringen uit te wisselen, dit aan de hand van een verrassende methodiek. Je mag gerust zijn: je keert huiswaarts met concrete tips!

Op 21 januari in Vorselaar, op 12 februari in Overbroek, telkens van 20.00 tot 22.15 uur. Inschrijven via www.ccv.be/antwerpen of antwerpen@ccv.be of 03 287 35 83.

HIGW: EEN CURSUS VOLGEN KAN OOK!

Je kunt nog altijd inschrijven voor een of meerdere losse cursussen aan het HIGW Antwerpen. Een cursus van het basisjaar omvat zes lessen van twee uur.

Misschien interesseert de cursus Inleiding Gebed en spiritualiteit je wel. "Christelijke spiritualiteit wil zeggen: leven in de geest van Jezus Christus. Daartoe is gebed onontbeerlijk", stelt docent Pieter-Paul Lembrechts. "Deze cursus wil een inleiding zijn in het bidden en enkele inzichten aanreiken die helpen bij het uitbouwen van een persoonlijk gebedsleven. Ter sprake komen onder meer: bidden en Christus volgen, grondhoudingen, gebedsmethoden, moeilijkheden bij het bidden, gebed en inzet, gebed en onderscheiding, gebed en geestelijke begeleiding. Langs het thema van het gebed maken we ook kennis met enkele figuren en stromingen uit de christelijke spirituele traditie."

Een overzicht van het hele programma:

- Inleiding Geloof en humane wetenschappen: start op 18 januari.
- Inleiding Fundamentele theologie: start op 25 januari.
- Inleiding Liturgie en sacramenten: start op 8 februari.
- Inleiding Wereldgodsdiensten: start op 5 april.
- Inleiding Gebed en spiritualiteit: start op 5 april.

De cursussen vinden plaats op het TPC, Groenenborgerlaan 149 te Antwerpen

Zowel de inhoud van de cursussen, de data en andere details vind je op www.dsko.be/nl/higwa/welkom.

Een overzicht van alle activiteiten die door de verschillende diensten, verenigingen en bewegingen in ons bisdom georganiseerd worden, vind je op www.bisdomantwerpen.be (klik op kalender in de linkerkolom) of via de link op www.relevant-bisdomantwerpen.be.

DOORKIJK

BEZINNING

© Zuster Lutgardis

De zalige Beatrijs van Nazareth, mediterend bij haar 'Zeven manieren van minne'...

ONTVANGEN IN/VAN DE HEILIGE GEEST

Jezus sprak tot de menigte: "Wanneer jullie een wolk zien opkomen in het westen, zeggen jullie meteen dat er regen op komst is, en dat is ook zo. En wanneer jullie merken dat de wind uit het zuiden komt, zeggen jullie dat er hitte op komst is, en dat is ook zo. Huichelaars! De aanblik van de aarde en de hemel kunnen jullie duiden, hoe kan het dan dat jullie deze tijd niet kunnen duiden? Waarom bepalen jullie niet uit jezelf wat juist is?" (Lucas 12, 54-57)

Wat zijn de tekenen van deze tijd? Hoe kunnen we die lezen? Wie weet wat ze zijn? Jezus lijkt maar niet te verstaan hoe het mogelijk is dat mensen – wij ook trouwens – zoveel weten over het weer en daaruit allerhande conclusies trekken, terwijl ze niet lijken te beseffen dat Jezus, Gods Zoon, onder hen leeft. Ze leven verder alsof dit geen belang heeft en er niets veranderd is. Alsof Jezus er net zo goed niet kon zijn. Staan wij vandaag veel verder?

© Zuster Lutgardis

Zuster Katharina, Onze-Lieve-Vrouw van Nazareth, Brecht

In het zoeken naar de betekenis van de tekenen van de tijd hou ik veel van de houding van Maria. Driemaal daags, in het angelus, herdenken we het grote heilsgebeuren waarbij zij een sleutelrol speelde. Heerlijk oud gebed dat telkens opnieuw uitnodigt stil te staan bij de kern van ons leven, bij datgene waar alles om draait. Vooral de zin: "en ze heeft ontvangen van de heilige Geest" (naar Lucas 1, 26-38) uit het angelus inspireert me. Het doet me iets als ik op een blijde ochtend of een vermoeide middag, na een ontgoochelende vergadering of een vreugdevolle ontmoeting, telkens opnieuw geknield mag bidden: ik wil alles wat er gebeurt samen met de Heilige Geest ontvangen, zoals Maria! Als ik het in die gesteltenis kan plaatsen, zal de Geest bij mij aanwezig blijven om alles te dragen en om me te helpen om op de beste manier te reageren of duidelijk te maken wat ik moet doen. Daarvan ben ik overtuigd. Dan is de Geest een gids die mij de goede weg toont (Psalm 143).

Deze bede is voor mij tevens een sleutel tot de *apatheia*, een centraal begrip in onze monastieke traditie, een voorwaarde om te komen tot de zuiverheid van hart en een mooi equivalent voor openheid op de tekenen van de tijd. Het gaat niet om passieloosheid (spaar ons Heer!), maar om het bewaren van de vrede van het hart, een diepe innerlijke rust, in alle

omstandigheden. Het gaat erom de dingen te laten gebeuren zonder ze voortdurend naar onze hand te zetten. Eigenlijk komt deze weg neer op wat ik zonet reeds aangaf: alles samen met de Heilige Geest ontvangen en er telkens de boodschap of uitnodiging in zoeken waarmee ik aan de slag moet.

De tekenen des tijds zien. Het begint voor mij met openstaan voor elke nieuwe dag met zijn wel en wee die het nieuwe jaar ons zal brengen. En alles wat op ons bord gelegd wordt, smaak laten krijgen in de Heilige Geest. Niet altijd gemakkelijk, maar wel erg zinnol!

Mag ik het laatste woord geven aan de psalmist die ons met twee heel mooie verzen het nieuwe jaar instuurt?

Heer, leer ons zo onze dagen te tellen dat ons wijsheid des harten gewordt. Maak ons morgenlijk rijk met uw goedheid dat wij jubelend vieren onze vreugde telken dage dat wij mogen zijn. (Psalm 90)

Amen, het zij zo.
Een gezegend nieuwjaar!

Zuster Katharina

GELOOF EN JONGEREN VANDAAG

JONGEREN GELOVEN OP EEN HEEL EIGEN EN NIEUWE MANIER

© Selina de Maeyer

Vele volwassenen stellen zich wel eens vragen bij de geloofsbeleving van jonge mensen. Sommigen maken zich op basis daarvan ook wel eens zorgen over hoe het verder moet met de Kerk in de toekomst. Feit is dat slechts een vijfde van de jongvolwassenen een of andere godsdienst en/of levensbeschouwing als inspirerend beschouwt. We kunnen de ogen niet sluiten voor deze naakte cijfers, maar tegelijkertijd mogen we niet vergeten dat er nog altijd jonge mensen bezig zijn met geloof en dat op een heel eigen en nieuwe manier beleven.

Anke Vuurens

Verskil in geloofsbeleving

Toke Elshof, hoogleraar praktische theologie, identificeert meerdere punten van verschil in geloofsbeleving tussen de oudere (van vóór 1970) en de nieuwere generatie gelovigen (van na 1970). Als je deze generaties in grote trekken met elkaar vergelijkt, zal je merken dat er verschillen zijn in de beleving van hun geloof, ook al bestaat dé jongere of dé oudere niet. Om geen onoverbrugbare kloof te slaan tussen de generatie is erkenning

en bewustwording van deze verschillen van belang. Graag zet ik de meest opvallende punten van verschil hier uiteen.

Pleinvrees in plaats van claustrofobie

De oudere generatie voelde zich opgesloten en wilde zich bevrijden van allerlei vormen van autoriteit, zoals de Kerk, die hen in hun ogen iets wilde opleggen. Bij de jongere generaties zie je de omgekeerde beweging. Te midden van de veelheid aan keuzemogelijkheden ervaren zij juist pleinvrees. Zij zijn op zoek naar vastigheid en veiligheid. De weg naar de Kerk is voor hen een keuze. In tegenstelling tot de oudere generatie hebben zij veel minder moeite met de regels en voorschriften die eigen zijn aan de Kerk. Integendeel, dit kan hen juist de structuur en houvast geven waarnaar zij op zoek zijn.

Hernieuwd belang van de gemeenschap

Vanuit de idee van pleinvrees is de hernieuwde behoefte van jongeren om bij een gemeenschap te horen heel aannemelijk. In een gemeenschap kun je samen met anderen je

eigen religieuze weg vinden. Oudere generaties relativeerden eerder het belang van de kerkgemeenschap in de individuele zoektocht naar geloof.

Veruiterlijking van geloof

De jongere generatie wil haar godsdienstigheid herkenbaar maken voor anderen. Het dragen van een rozenkrans om je nek is in. Dit terwijl de oudere generatie haar religieuze motieven eerder voor zichzelf houdt.

Religieus analfabetisme

'Jongeren weten niks meer van geloof!' Dat wordt vaak gezegd. En vaak terecht. Het is evenwel verkeerd te veronderstellen dat zij daarom geen religieuze verlangens koesteren of geen gelovige vragen hebben. Hier ligt dan ook een taak voor de Kerk om jonge mensen die interesse tonen in het geloof taal en tekens aan te reiken om hun geloof te kunnen uiten en verdiepen.

Een swingende viering valt in de smaak bij jongeren.

JONGERENKATERN

FREE WILLY

Van vrijdag 21 maart tot zondag 23 maart willen we bij IJD Antwerpen onze vrijwilligers in de watten leggen tijdens een Free Willy-weekend. En je mag het woord 'vrijwilligers' ruim nemen. We bedoelen hiermee iedereen die zich op een of andere manier inzet voor IJD Antwerpen. Begeleid je een plusgroep of een jeugdpastorale werking? Of misschien een jongerenkoor? Help je mee om ons plussersfestival voor te bereiden? Ga je mee als begeleider op JEP!? Engageer je je soms voor onze grootse vormelingendag op 22 februari?

Als jij op een van deze vragen 'ja' antwoordt, ben je welkom op ons vrijwilligersweekend Free Willy! Tijdens deze drie dagen willen we jullie meenemen op ontdekkingsstocht doorheen de visietekst *Een houtskoolvuur met vis erop en brood* van het bisdom Antwerpen zodat jullie er vertrouwd mee geraken en hem ook in praktijk kunnen omzetten bij jongeren.

De kers op de taart is een groots vrijwilligersfeest op zaterdag 22 maart om jullie allemaal te bedanken voor jullie enthousiasme en inzet. Ook al wie zich om een of andere reden niet het hele weekend kan vrijmaken, is van harte welkom op dit feest!

Meer info over deze avond en over het hele weekend vinden jullie op www.ijd.be/antwerpen.

Een groot team van vrijwilligers biedt jongeren op het zomerse kamp JEP!? een mix van spel en geloof, genieten en ontmoeten.

PLUG & PLAY

Aan de slag met tien jongerethema's

Liefde, vriendschap, verdriet, leven na de dood...
Wat wil ik eigenlijk?

Het zijn stuk voor stuk zaken waarmee jongeren bezig zijn, maar waarover niet altijd gemakkelijk gesproken wordt. Over deze thema's ontwikkelde

IJD mooi beeldend materiaal waarmee jongeren alleen, per twee, of in een groepje aan de slag kunnen. Het zijn laagdrempelige werkvormen die geen specifieke opdrachten bevatten, maar jongeren uitnodigen gewoon even stil te staan bij wat hen treft en aanspreekt. De thema's zijn erg veelzijdig: van hoop en vriendschap over woede, schuld en onmacht tot geloof.

De thema's:

- * Bewaar mij, koester mij
- * Jezelf graag zien
- * Woede, schuld en spijt
- * Clair-obscur
- * Er is meer tussen hemel en aarde

- * Help je me?
- * Woorden van liefde
- * Vriendschap, steun, hulp
- * God, hoor je wat ik zeg?
- * Niemand staat hier heel alleen

Bij elk thema hoort een tas met uitleg, voorstellen van werkvormen, teksten, een Bijbelverhaal en beeldmateriaal. Elk thema wordt eveneens uitgebeeld op een groot schilderdoek dat ontleend kan worden mits het deftig vervoerd kan worden. De thema's kunnen zowel apart als samen worden uitgeleend.

Meer informatie over de ontleningsvoorwaarden vind je op www.ijd.be/10-thema-s-die-jongeren-bezighouden

DE BRAAMBES

Het evangelie volgens de Bakker:

Papa: "Jezus doet wonderen en hij geneest zelfs zieke mensen... Da's straf hé?"

Lieze: "Maar papa, Jezus was ook wel gewoon een mens, hé."

Meer verfrissende inspirerende uitspraken?
www.facebook.com/evangelievolgensdebakker

WAS JIJ ERBIJ?

© Paul Hermans

Op zaterdag 12 oktober, een zonnige dag tussen twee regendagen, joegen de misdienaars op schatten tijdens de diocesane misdienaarsdag in Hoogstraten. "Blij dat we mekaar nog eens zien. In mijn parochie zijn we maar met enkelen", klonk het herhaaldelijk. Het was dan ook genieten voor de misdienaars en hun begeleiders. Met een heerlijke bisdom-beker-ijs met aardbeien, de lokale lekkernij, als kers op de taart.

Eind oktober vierde de Wit-Russische Grieks-Katholieke Gemeenschap haar tienjarig bestaan met een goddelijke liturgie in de Heilig Hartkerk in Antwerpen. Priester Ivan Moiseitsiik ging voor in concelebratie met mgr. Johan Bonny.

© BGKK

Ik zal er zijn. Zo luidde het thema van de Familiedag die de Interdiocesane Dienst voor Gezinspastoraal in samenwerking met CCV van het bisdom Antwerpen organiseerde in de abdij van Averbode. En heel wat families waren er. Groot en klein. Ook Arjen was erbij. En ook Hij Hierboven was erbij.

© Sant'Egidio

Op 11 november, dag waarop beide Wereldoorlogen worden herdacht, herdacht de Gemeenschap van Sant'Egidio alle Joodse en andere slachtoffers van de nazivolgingen met een herdenkingswandeling van het Centraal Station naar het Monument van de Gedeporteerden aan de Belgiëlei in Antwerpen. Daar namen rabbijn David Brodman van Savvyon in Israël (links in beeld), mgr. Johan Bonny, baron en topindustrialist Paul Buysse en moslima Fitore Gjonaj het woord.

© Ria Thaens

Op 8 december, tweede zondag in de hoopvolle adventstijd, legde zuster Elisabeth (Greet Heyman) in de Onze-Lieve-Vrouwekathedraal haar plechtige professie af voor het eremietenleven in de handen van onze bisschop. "Tot deze professie behoort de belofte om zich geheel en al aan God toe te wijden door de evangelische raden van zuiverheid, eenvoud en onthechting, tot monastieke levenswandel, stabiliteit en volharding in het eremietenleven, gehoorzaamheid en trouw aan de levensregel en bekering van levensgedrag", bevestigde hij. Twee jaar geleden legde ze haar tijdelijke geloften af. Sindsdien woont ze in de Kluis van Moria, een huisje op het domein van de broeders van Liefde in Sassenhout. Meer info op www.kluisvanmoria.be.

© Mark Walker

© BD

Dwars door België. Dwars door Nicaragua. Dwars door Burkina. En dwarscafés. Onder deze noemer organiseert Broederlijk Delen infoavonden over haar fietsevenementen dwars door een land in een café ergens in Vlaanderen. In café De trappisten in Westmalle kwamen een veertigtal nieuwsgierigen luisteren naar de enthousiaste verhalen van 'dwarsdeelnemers'. Meer info op www.broederlijkdelen.be of op de Fiets- en Wandelbeurs Vlaanderen in de Nekkerhal in Mechelen op 18 en 19 januari.

"Orgelklanken zijn als gebeden zonder woorden, die als wierook opstijgen naar het kerkgewelf en luisteraars verleiden tot heerlijke verwondering." Met deze woorden zegende kapelaan Vic Nijs het nieuwe orgel in een tot de nok gevulde Sint-Catharinakerk op het begijnhof van Herentals in op 11 oktober. Het oude orgel uit 1834 wacht op een restauratie die nog lang kan aanslepen. Twee jaar lang werkte orgelbouwer Jos Moors uit Borgloon aan het prachtige eiken instrument met meer dan zeshonderd pijpen.

© Geert Mertens

© Hilde Wellfens

Aandachtig en zorgzaam omgaan met al wie gekwetst is of klein gehouden wordt en naar heilheid hunkert... Dat was het thema van de derde Dag van de Menswording in Hof Zevenbergen in Ranst. Een open dag om mensen te ontmoeten, van gedachten te wisselen, inspiratie op te doen... Kom eens een kijkje nemen! Meer info op www.menswording.be.

© Christel Ravert

Van de heilige Gummarus wordt gezegd dat hij breuken voorkomt: botbreuken, maar ook echtbreuken en relatiebreuken. Tegen wolkbreuken vermag hij echter niets. Op 13 oktober kon de feestelijke processie naar aanleiding van zijn feestdag (11 oktober) wegens de regen niet uitgaan in de straten van Lier. Het alternatief was een ingekorte versie die driemaal door de Sint-Gummaruskerk trok. Daar legden leden van de Broederschap van Sint-Gummarus gelovigen de band op tegen breuken.

210 leerlingen van het Sint-Annacollege stapten op een formidabel zonnige dag (de enige van die week) heel Linkeroever af. Ze stapten maar liefst 1.550 euro sponsorgeld bijeen om projecten van De Loodsen te steunen. Na twaalf kilometer kwamen ze moe maar enthousiast aan op de speelplaats, waar een hartige kom soep te wachten stond om terug op krachten te komen.

© De Loodsen

Organiseer je in je parochie of vereniging een leuke activiteit?

Bezorg ons een foto met een woordje uitleg via relevant@bisdomantwerpen.be en wij laten het aan ons bisdom weten, via ons blad of op www.relevant-bisdomantwerpen.be. Wie weet, breng je andere mensen wel op een idee...

HET VOORVAL UIT HET LEVEN GEGREPEN

DROPBOX

Het lag in de donkere hoek van de onderdorpel van mijn huis. Ik vond het bij nacht na terugkeer van een nieuwjaarsdrink. Iemand had een plastic zakje met veel elastiekjes eromheen neergelegd. Binnenin een pluk watten en daarin vier Lievevrouwebeeldjes. Het grootste dertig, het kleinste vijf centimeter. Aan de andere kant van de stad is een schuif waarin je kinderen te vondeling kunt leggen, aan deze kant van de stad is er blijkbaar nood aan een dropbox voor hun moeder. Ik probeerde me voor te stellen wie zoiets doet. De beeldjes waren van duizelingwekkende kitscherigheid. Er was er een met gemaquilleerde lipjes, eentje met een fluorescerende mantel om veilig de straat over te steken, een lelijk vergulde en een nicotine aangeslagen magnetische. Kunst was dit alleszins niet. Kunst komt voort uit de emotie van een kunstenaar, kitsch is bestemd voor de emotie van de beschouwer. Blijkbaar was die emotie bij de legger voorbij en had een laatste grein schaamtegevoel hem weerhouden om ze zomaar bij het restafval te dumpen. In identiteitsloze tijden willen sommigen van hun religieus erfgoed af omdat het geneert. Het overkwam me al

vaker dat kinderen de kruisbeelden van hun overleden ouders kwamen afgeven aan de pastorie. Als schildpadden die je naar een zoo draagt omdat je er niet langer wil voor zorgen. Maar de grote hoeveelheid watten die hieromheen had gezeten wees op een ander spoor. Alsof de gever de Lievevrouwtjes wilde beschutten tegen de koude op die naakte dorpel. Een etmaal later zat ik eerder toevallig achter mijn raam. Een haveloze man zeult met vier grote Alditassen voorbij en plaatst ze op een rustbank even verderop. Hij gaat weg en komt tien minuten later terug met nog eens vier. Het worden er twaalf en dan zestien. Sluikstorten is een plaag waarbij een GAS-boete past. Net als ik overweeg om het overlastnummer te bellen, neemt de man vier zakken op en verdwijnt ermee uit de straat. Even later komt hij om weerom vier en zo verder. Vooraleer hij de laatste zakken kan ruimen, stap ik op hem af. Hij is gewoon aan het verhuizen. Zijn hele hebben en houwen zit in zestien zakken die hij niet in een keer dragen kan van de huurkamer waar hij is uitgezet naar de luifel van het afgedankte benzinstation waaronder hij nu een onderkomen vond. "U hebt ze gevonden", zegt de

man. Ik knik. "Ik heb ze nog van mijn moeder en ik kon het hen niet aandoen om op straat te moeten wonen. Dat zou mijn moeder ook niet gewild hebben." "Lievevrouwen zijn de straat gewoon, ze zijn er met kerst op bevalen", probeer ik. "Ik heb liever dat u ze houdt" besluit hij met de handen stevig om de laatste tassen. De wegdoener bleek een weldoener.

Ronald Sledsens

Ronald Sledsens

© Hilde Wellfens

relevant
geloof / kerk / mens / maatschappij

Volgende keer:

Versobering

www.relevant-bisdомantwerpen.be